

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»

Російські пропагандистські наративи в англomовній пресі 2014-2023
рр.

Допущено до захисту « ____ » _____ 2023 р.

Зав. каф. германської філології ____ канд. філол. наук, доц. Баранова С.В.

Виконав:

студент групи ПР.м – 21/2

Мозуль Дмитро Борисович

Науковий керівник:

доктор філол.наук, професор,

Таценко Наталія Віталіївна

Суми 2023

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ДИСКУРСУ ТА РИТОРИКИ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ.....	5
1.1 Тракткування понять «дискурсологія» та «риторика» у сучасній лінгвістиці.....	5
1.2 Дискурсні особливості промов Нобелівських лауреатів.....	14
1.3 Перекладацькі особливості та аспекти промов Нобелівських лауреатів ..	21
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДАЧА ДИСКУРСИВНО–РИТОРИЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ У ПЕРЕКЛАДІ ПРОМОВ НОБЕЛІВСЬКИХ ЛАУРЕАТІВ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	28
2.1 Адаптація Перекладу в Текстах Промов Англомовних Нобелівських Лауреатів.....	28
2.2 Підходи та методи до перекладу промов Нобелівських лауреатів українською мовою	36
Висновки до розділу 2.....	43
РОЗДІЛ 3 МЕТОДИЧНА СТРАТЕГІЯ: ТЕХНІКИ ТА ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ	47
Основні принципи методики викладання як науки.....	47
Розділ 3.2 Вправи для покращення перекладацької компетентності у політичному перекладі.....	50
Висновки до розділу 3.....	54
ВИСНОВКИ	56
Список використаної літератури.....	59
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	63
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ	63
SUMMARY	67

ВСТУП

Актуальність дослідження: Зростання впливу російських мас-медій та інформаційних ресурсів на англomовний інформаційний простір в останні десятиліття викликає серйозні обурення і стурбовання у західних країнах. Актуальність дослідження полягає в необхідності розкриття природи цього впливу, виявленні ключових наративів, які використовуються російськими пропагандистськими структурами, та в оцінці їхнього впливу на формування громадської думки та реакції громадян.

Об'єктом дослідження є взаємодія російських пропагандистських наративів із англomовною пресою протягом періоду з 2014 по 2023 роки.

Предметом дослідження є пропагандистські наративи, їхні тематики та методи впливу, що використовуються російськими мас-медійними структурами в англomовній пресі.

Метою дослідження є аналіз впливу російських пропагандистських наративів на формування інформаційної картини світу в англomовній пресі, визначення основних стратегій та методів впливу, а також оцінка реакції аудиторії та владних структур на ці наративи.

Завданням дослідження є:

1. Вивчення структури та організації російських мас-медійних та інформаційних ресурсів, які активно впливають на англomовний інформаційний простір.
2. Аналіз ключових тем і наративів, використовуваних у російській пропаганді в англomовній пресі.
3. Вивчення реакції аудиторії та владних структур на російські пропагандистські матеріали.
4. Визначення можливих шляхів протидії та мінімізації впливу російської пропаганди в англomовному інформаційному просторі.

Практичне значення роботи: Результати дослідження можуть слугувати основою для розроблення стратегій протидії російській пропаганді, а також для підвищення інформаційної грамотності аудиторії. Робота може бути корисною для журналістів, дослідників, громадських організацій та владних структур, що цікавляться проблемами інформаційної безпеки та маніпуляціями в інформаційному просторі.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи 72 – сторінки.

РОЗДІЛ 1: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ДИСКУРСУ ТА РИТОРИКИ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1 Тракткування понять «дискурсологія» та «риторика» у сучасній лінгвістиці

Дискурсологія, яка є сучасною галуззю мовознавства, систематично досліджує текстові структури, взаємодію мовних одиниць і особливості комунікативного простору. Вона представляє собою ключовий напрямок у сучасній лінгвістиці та невід'ємну складову мовознавчих досліджень.

Термін "дискурс" визначається як колекція текстів або спільне мовлення, що має спільний контекст або мету. До нього відносяться різноманітні види текстів, такі як публічні виступи, літературні твори, наукові статті, політичні обговорення, медійні матеріали та інші форми комунікативних виражень. Дискурсологія ставить за мету розглядати, які мовні засоби використовуються у цих текстах, як вони впливають на аудиторію та як вони відображають соціокультурний контекст.

Дискурсологія розглядає низку ключових аспектів, таких як використання структур у текстах (заголовки, абзаци, розділи) та вивчення впливу контексту на сприйняття тексту та реалізацію комунікативних актів через мовлення. Для аналізу текстів використовуються різноманітні методи, такі як структурний, семіотичний, інтертекстуальний аналіз тощо.

Роль дискурсології у лінгвістиці полягає у розумінні того, як мова функціонує в різних контекстах і як мовлення впливає на суспільство та культуру. Вона сприяє вивченню складнощів мовленнєвих актів і сприяє аналізу мовленнєвої поведінки на індивідуальному та груповому рівнях [12].

У галузі мовознавства та перекладознавства, розуміння дискурсології стає ключовим елементом для аналізу та осмислення особливостей текстів, які підлягають перекладу, зокрема, таких важливих висловлювань, як промови Нобелівських лауреатів. Врахування дискурсу є важливим для досягнення

успішних перекладів, оскільки воно дозволяє передати не лише сенс, а й контекст та емоційний настрій оригіналу.

Дискурсологія, як наукова дисципліна в мовознавстві, розглядає взаємодію та динаміку трьох основних аспектів: тексту, контексту та комунікативного акту. Ці аспекти є визначальними для розуміння природи мовленнєвого вираження та його впливу на співрозмовників.

Текст є базовою одиницею аналізу в дискурсології, представляючи будь-який мовний вираз, незалежно від його форми - письмової, усної чи візуальної. Він включає послідовність слів, фраз, речень та діалогів, які структуровані логічно та семантично. Контекст, з свого боку, визначає оточуюче середовище, де виникає текст і його тлумачення. Це охоплює час, місце, соціокультурні умови, загальну тематику та інші фактори, які впливають на розуміння тексту.

Комунікативний акт відображає процес взаємодії між відправником та отримувачем тексту, включаючи наміри, цілі та способи впливу відправника на отримувача через мовленнєвий вираз. Цей акт розглядає, як текст виконує свої комунікативні функції та взаємодіє з відправником та отримувачем [14].

Важливим аспектом є те, що ці три аспекти взаємодіють між собою, і розуміння одного з них неможливе без врахування інших. Дискурсологія сприяє вивченню цієї взаємодії та розкриває складність мовленнєвого акту, який завжди відбувається в конкретному контексті та має свою комунікативну мету.

Розуміння цих ключових аспектів дискурсології є необхідним для аналізу та інтерпретації текстів, включаючи промови Нобелівських Лауреатів, і є важливою складовою підготовки до їх перекладу.

Для аналізу дискурсу використовуються різноманітні методи та інструменти, які допомагають дослідникам розглядати мовлення з різних точок зору та вивчати його структуру та семантику. Ось деякі з найпоширеніших методів та інструментів аналізу дискурсу:

1. Лінгвістичний аналіз: Розгляд тексту з точки зору лінгвістичних особливостей, таких як синтаксис, лексика, структура речень, граматики та інші мовні аспекти.

2. Семіотичний аналіз: Вивчення знакової природи тексту та його символічного значення через аналіз використаних знаків та символів.

3. Дискурсивний аналіз: Аналіз взаємодії мови та соціокультурного контексту для розуміння впливу дискурсивних практик і концепцій на структуру та зміст тексту.

4. Критичний аналіз дискурсу (КАД): Орієнтований на виявлення і розкриття влади, ідеології та соціальних відносин через аналіз текстів. Дослідники КАД звертають увагу на приховані значення та домінуючі норми в мовленні [3].

Корпусний аналіз базується на вивченні великих корпусів текстів для виявлення лінгвістичних та структурних закономірностей, дозволяючи робити висновки на основі статистичних даних. Інтертекстуальний аналіз досліджує взаємозв'язок тексту з іншими текстами та контекстами, вивчаючи, як посилання на інші тексти впливають на сприйняття тексту та його значення [32].

Ці методи та інструменти аналізу дискурсу можна використовувати для розкриття різних аспектів мовлення та вивчення його взаємодії з контекстом. У контексті вашої магістерської роботи, їх можна використовувати для аналізу промов Нобелівських Лауреатів та їх перекладу, щоб розкрити риторичні особливості та дискурсивні стратегії [11].

Риторика – це мовознавча дисципліна, яка вивчає мистецтво переконання та впливу на аудиторію через мовлення. Ця наука має давню історію і виникла в Давньому Римі, де ритори вчилися створювати ефективні промови для судових засідань, політичних дебатів та інших суспільних заходів [21].

Основні аспекти риторики включають такі ключові елементи:

Аргументація: Навчання формулювання аргументів та надання переконливих доказів для підтримки конкретних поглядів. Це сприяє розвитку навичок логічного та переконливого висловлювання думок.

Структура промови: Елементи мовлення, такі як введення, основна частина, завершення та підсумок, дозволяють ефективно організувати інформацію для зручного сприйняття аудиторією.

Стиль мовлення: Використання різноманітних мовних засобів та риторичних фігур, таких як метафори, алегорії, антитези, повтори тощо, для зроблення мовлення ефективним та привабливим.

Адаптація до аудиторії: Розуміння та врахування потреб та очікувань аудиторії при підготовці промови, що допомагає адаптувати мовлення до конкретної аудиторії.

Вплив на емоції, думки та дії: Вивчення того, як мовлення може впливати на емоції, думки та дії людей, надає навичок досягання конкретних цілей через мовлення, таких як переконання, підтримка або зміна ставлення [26].

Риторика відіграє значущу роль у мовленні та комунікації в сучасному світі. Вона використовується в політиці, рекламі, громадському обговоренні та інших сферах, де важливо переконати та вплинути на аудиторію. Вивчення риторики допомагає розкрити мовленнєві механізми та зрозуміти, як вони працюють, що є корисним для аналізу промов та їх перекладу, включаючи промови Нобелівських Лауреатів [18].

Риторика включає кілька ключових понять і аспектів, які є основою для вивчення та аналізу мовлення. Основні поняття риторики включають [11]:

Аргументація: Це процес формулювання та висловлення переконливих аргументів та доказів для підтримки конкретної точки зору. Це включає в себе використання логіки, фактів, прикладів та інших елементів для переконання аудиторії в правильності своїх думок чи дій.

Структура промови: Визначає, як організовано мовлення, включаючи введення, основну частину, завершення та можливий підсумок. Вірно організована структура сприяє чіткому та логічному викладанню ідей.

Стиль: Описує мовленнєвий вираз та його особливості, включаючи використання стилістичних прийомів, риторичних фігур, метафор та інших лінгвістичних засобів для зроблення мовлення більш ефективним та виразним [27].

Ці ключові поняття риторики є важливими для розуміння та аналізу мовлення в контексті комунікації. Вони допомагають розкрити, як мовлення будується, переконує та впливає на аудиторію, та як його можна адаптувати для досягнення певних цілей [22].

Вивчення дискурсології та риторики у лінгвістиці взаємодіє та відіграє важливу роль у розумінні мовленнєвих процесів та комунікації. Цей взаємозв'язок можна пояснити наступним чином:

Дослідження мовленнєвих процесів: Дискурсологія та риторика спільно допомагають лінгвістам розуміти та аналізувати, як мовлення будується, організовується та функціонує в текстах і промовах. Дискурсологія досліджує текстовий контекст, тоді як риторика вивчає, як мовлення впливає на аудиторію та як його можна робити більш переконливим.

Аналіз мовлення та текстів представляє собою важливу галузь сучасної лінгвістики, яка охоплює дві ключові дисципліни: дискурсологію та риторику. Дискурсологія спрямована на дослідження текстового дискурсу як цілісного комунікативного процесу. Вона включає аналіз структури, жанру, інтертекстуальних зв'язків та контексту [20]. З іншого боку, риторика надає інструменти для аналізу риторичних прийомів та визначення ефективності мовлення. Риторика навчає, як адаптувати мовлення до конкретної аудиторії та досягати визначених цілей комунікації. Дискурсологія сприяє розумінню соціокультурних та контекстуальних аспектів комунікації. Як частина риторики, вивчення мовних засобів та стилістичних ефектів є важливим

елементом для дискурсології, допомагаючи аналізувати те, як мовлення створюється та сприймається [20].

Узагальнюючи, дискурсологія та риторика спільно вивчають мовленнєві процеси, текстові та усні дискурси, а також вплив мовлення на аудиторію та суспільство в цілому. Комбіноване використання цих двох дисциплін допомагає лінгвістам розуміти та аналізувати складнощі мовленнєвої комунікації та розвивати методи аналізу текстів та промов [16].

Дискурсологія та риторика мають різноманітні практичні застосування в різних сферах сучасного суспільства. Дискурсологія вивчає структуру текстів, їх контекст та інтертекстуальні зв'язки. Аналіз дискурсу застосовується в літературознавстві, журналістиці, політології, дослідженні масової комунікації та культурології. Риторика, в свою чергу, надає інструменти для ефективного мовлення в громадській сфері і використовується в політичних дебатах, публічних виступах, релігійних проповідях, рекламних кампаніях, судових засіданнях та інших контекстах. Дискурсологія також допомагає аналізувати медійні тексти, включаючи новини, телепередачі та фільми, виявляючи структуру та приховані повідомлення у медійних продуктах. Риторика виявляється важливою для політичної комунікації, допомагаючи політикам створювати переконливі промови, дебати та виступи, які впливають на виборців. Знання риторичних прийомів допомагає активістам та представникам громадськості ефективно висловлювати свої ідеї, захищати права та проводити кампанії для збору громадської думки. Дискурсологічний підхід дозволяє аналізувати тексти в контексті культурного дискурсу, що має важливе значення у літературних та культурологічних дослідженнях [11].

Практичне використання дискурсології та риторики розширюється на різноманітні професійні сфери, де ключовою є ефективна комунікація та аналіз мовлення.

Вивчення дискурсології та риторики у сучасному світі позначене динамічними змінами та новими тенденціями, що відображають суттєві аспекти комунікації та мовленнєвої діяльності [14]. Деякі сучасні тенденції у цих галузях включають:

Розширення області досліджень, охоплюючи різноманітні мовленнєві та візуальні засоби комунікації. Дослідження включає аналіз мовлення разом із засобами дизайну, графіки, фотографії та відео.

Акцент на розкритті влади, нерівностей та соціокультурних відмінностей у мовленні та текстах. Цей підхід сприяє аналізу, як мовлення може використовуватися для маніпуляції та контролю.

Фокус на вивченні діалогічних взаємодій та комунікативних практик у різних контекстах, таких як соціальні мережі, форуми та спілкування в мережі.

Аналіз впливу цифрових технологій на мовленнєву практику та риторичні аспекти в інтернет-комунікації, включаючи використання мемів, хештегів та інших онлайн-форм комунікації.

Вивчення сприйняття та розуміння риторичних прийомів, зосереджене на психологічних та когнітивних процесах.

Аналіз впливу статевої приналежності на мовленнєву діяльність та сприйняття риторичних прийомів [7].

Вивчення впливу культурних різниць на способи комунікації та риторичні засоби [4].

Акцент на аналізі мовлення, пов'язаного з екологічними питаннями та ставленням до навколишнього середовища [4].

Сучасні дослідження в цих областях дозволяють краще розуміти складність мовленнєвої комунікації в сучасному світі та розвивати нові теоретичні та практичні підходи до вивчення дискурсології та риторики [14].

Розвиток дискурсології та риторики суттєво визначений внеском видатних дослідників, які зосереджували свої дослідження у галузях лінгвістики та мовознавства. Ось кілька з них:

Дискурсологія:

1. Мішель Фуко – французький філософ і соціолог, автор концепції дискурсу як влади, чия робота внесла значний внесок у розвиток дискурсивного аналізу та вивчення мовної влади
2. Норман Фейрклофт – британський мовознавець, відомий своїми дослідженнями структури текстів та дискурсу, що сприяли розвитку критичного дискурс-аналізу
3. Теун А. ван Дейк – голландський дослідник, який вніс вагомий внесок у вивчення дискурсу в політичних та соціокультурних контекстах.

Риторика:

1. Арістотель – давньогрецький філософ і вчений, автор впливової праці "Риторика", яка розглядає основні аспекти мистецтва переконання та аргументації.
2. Цицерон – римський оратор і публіцист, визнаний одним із найвидатніших риториків давнього Риму, що розробив теорію риторики та ввів поняття "п'яти ораторичних канонів".
3. Кетрін Хільс – американська вчена, відома своїми дослідженнями у галузі жіночої риторики та гендерних аспектів мовлення.
4. Кеннет Берк – американський дослідник, який вивчав роль риторики в політичних дебатах та громадській сфері.
5. Чайм Перельман – бельгійський філософ і риторик, автор концепції "нової риторики", яка акцентує на аргументації та переконанні.

Ці вчені та дослідники значно вплинули на розвиток дискурсології та риторики, сприяючи формуванню теоретичних основ та методологій для аналізу мовлення, текстів та комунікації [23].

Дискурсологія та риторика відіграють важливу роль у вивченні та аналізі промов Нобелівських Лауреатів, сприяючи розумінню та оцінці мовленнєвої ефективності та впливу цих виступів. Ці дисципліни допомагають ідентифікувати та аналізувати використані риторичні засоби, такі як структура промов, вибір мовних засобів, використання образної лексики та інші риторичні прийоми. Результати аналізу аргументації можуть розкривати логічні зв'язки та переконливість виступу [15].

Дослідження дискурсу дозволяють враховувати специфіку аудиторії, до якої звертається лауреат. Риторика визначає, як взаємодіяти з аудиторією для досягнення максимального впливу. Аналіз дискурсу та риторики сприяє урахуванню культурних особливостей та контексту виступу, що має особливе значення при перекладі промов на інші мови.

Дискурсологія та риторика дозволяють ефективно оцінювати мовленнєві виступи, допомагаючи визначити, наскільки успішно лауреат Нобелівської премії досяг мети свого виступу. Аналіз дискурсу та риторики допомагає вивчити та виявити унікальний стиль кожного лауреата, розкриваючи особливості його мовленнєвої діяльності [17].

Всі ці аспекти сприяють глибшому розумінню та аналізу промов Нобелівських Лауреатів, а також полегшують їхній ефективний переклад та розкриття потужності мовленнєвого впливу.

1.2 Дискурсні особливості промов Нобелівських лауреатів

Історичний контекст виявляє значний вплив на зміст та форму промов Нобелівських лауреатів. Різні світові події, такі як війни, конфлікти, революції чи економічні кризи, впливають на тон та зміст їхніх виступів. Лауреати часто висловлюють свої думки щодо подій у світі, враховуючи політичні та ідеологічні конфлікти, такі як Холодна війна, що відзначається у їхніх промовах. Розмаїтість культур та цінностей в різних країнах може становити виклик для лауреатів у спробі передати свої ідеї всесвітній аудиторії. Розвиток наукових та технологічних досягнень також знаходить відображення у їхніх виступах, де лауреати можуть говорити про вплив нових технологій чи наукових відкриттів на сучасне суспільство. Зміни у соціокультурній сфері, такі як рухи за права людини, фемінізм, екологічні ініціативи, також знаходять віддзеркалення у промовах Нобелівських лауреатів [16].

Ці фактори створюють багатогранний історичний контекст, в якому формуються та виголошуються промови Нобелівських Лауреатів, і відображають важливі аспекти світової історії та сучасності. Промови лауреатів охоплюють різноманітні теми та аспекти, відображаючи важливі суспільні та наукові питання. Деякі типові тематичні аспекти, які розглядаються у їхніх виступах, включають подяку та вдячність за підтримку наукового дослідження та прогресу в науці. Лауреати використовують свій статус, щоб говорити про проблеми соціальної справедливості, прав людини, боротьбу з дискримінацією та нерівністю. Деякі лауреати активно сприяють миру та міжнародній співпраці, висловлюючи побажання досягти миру у світі та вирішити конфлікти. Проблеми навколишнього середовища та сталого розвитку стали все більш актуальними у промовах лауреатів.

Лауреати в області літератури часто висловлюють своє ставлення до важливості культурної спадщини, мови та літератури [20].

Соціальна відповідальність науковців та інтелектуалів розглядається багатьма лауреатами, які обговорюють етичні та соціальні аспекти науки та роль науковців у сучасному суспільстві [14]. Вони також акцентують роль інновацій та технологій у розвитку суспільства та науки, а також підкреслюють важливість свободи слова та вираження думок [23].

Ці теми та аспекти відображають широкий спектр сучасних суспільних та наукових дискусій, які мають велике значення для сучасного світу. Промови Нобелівських Лауреатів розкривають ці питання та їхній вплив на наше суспільство.

Промови Нобелівських Лауреатів зазвичай мають добре структуровану організацію, яка сприяє ефективному вираженню їхніх думок та ідей. Вступ включає привітання, пояснення теми та важливості моменту, а також може містити посилання на історичний контекст або актуальні події [25].

Основна частина промови розглядає ключові ідеї та аргументи, може бути поділена на розділи або пункти для обговорення окремих аспектів теми. Лауреати використовують аргументи, щоб підтвердити свої позиції, включаючи логічне викладення доказів, статистику, приклади та авторитетні джерела. Промови можуть також включати елементи, які апелюють до емоцій аудиторії, такі як особисті історії, емоційні апеляції чи риторичні запитання. Заключення підводить підсумок головних ідей та залишає слухачів з міркуваннями або викликами діяти. Промови можуть використовувати риторичні засоби, такі як метафори, порівняння, анафора (повторення слів чи фраз на початку речення), антитези (протилежності) та інші для підсилення впливу слів.

Стиль промови може змінюватися від формального, наукового або літературного до невимушеного та розмовного, залежно від мети та аудиторії. Лауреати завжди враховують свою аудиторію, спрямовуючи промови на глобальну або конкретну аудиторію [30].

Ці елементи структури та організації сприяють створенню ефективних промов, які передають важливі ідеї та інформацію слухачам. Промови Нобелівських Лауреатів відрізняються вмінням використовувати різноманітні риторичні прийоми для підсилення впливу та ефективності мовлення. Ось деякі з найпоширеніших риторичних прийомів:

1. Використання метафор та порівнянь для уявного передавання абстрактних або складних концепцій [20].
2. Анафора, яка включає повторення слова чи фрази на початку речення для підсилення враження та підкреслення важливих моментів.
3. Антитеза, яка використовує протиставлення протилежних ідей для створення контрасту та викликання роздумів.
4. Риторичні запитання, що ставляться без очікування відповіді, для стимулювання слухачів міркувати та вдуматися в проблему.
5. Епіфора, яка включає повторення слів чи фраз на кінці речень для підсилення емоційного ефекту.
6. Апеляція до авторитету, яка може включати посилання на відомих науковців, експертів або авторитети для підтвердження аргументів та вражень.
7. Гіпербола, що використовує перебільшення для створення враження чогось надзвичайного чи важливого.
8. Спілкування з аудиторією, включаючи пряме звертання до слухачів та використання звертань "ви" та "ми" для включення аудиторії у мовлення.
9. Ритм та паралельні структури, які використовуються для створення плинного та ефективного мовлення [17].
10. Риторичні питання та звертання до емоцій, які використовуються для стимулювання емоцій аудиторії.

Ці риторичні прийоми допомагають Нобелівським лауреатам досягти більшої ефективності у вираженні своїх ідей та інформації, роблячи їх виразними та переконливими [11].

Для підтримки своїх аргументів у промовах, лауреати Нобелівської премії використовують різні способи та джерела. Деякі з них включають:

1. Вказування на результати наукових досліджень, статистичні дані, факти та докази: Ці елементи можуть підтвердити аргументи та робити їх більш переконливими.
2. Використання думок та висновків відомих експертів або авторитетних осіб: Це підсилює авторитетність аргументів.
3. Порівняння з аналогічними ситуаціями чи надання конкретних прикладів: Допомагає краще розуміти абстрактні ідеї.
4. Вказування на подібні історичні ситуації чи приклади з минулого: Підтримує аргументи та підкреслює їхню актуальність.
5. Розповіді та історії з особистого досвіду: Використовуються для ілюстрації аргументів та апеляції до почуттів аудиторії.
6. Використання цитат відомих авторів або посилання на літературні твори: Надає вагу аргументам.
7. Детальний аналіз ситуації чи контексту: Допомагає розкрити сутність аргументів та їхню важливість.

Використання стилістичних засобів та мовних образів для апеляції до емоцій аудиторії: Спонукає до почуттів та підкреслює важливість аргументів [39].

Лауреати Нобелівської премії вміло поєднують ці способи для підтримки своїх аргументів і роблять свої промови більш переконливими та впливовими.

Промови Нобелівських Лауреатів вдало поєднують апеляцію до емоційної та інтелектуальної аудиторії для досягнення максимального впливу та ефективності. Мовні засоби використовуються для виклику почуттів, співчуття та емоційної реакції, в той час як логічні докази, наукові дані та експертні висновки заслуговують на довіру та повагу аудиторії.

Лауреати Нобелівської премії вдаються до апеляції до загальних цінностей та ідеалів, які є значущими для більшості слухачів. Це може включати в себе висвітлення гуманітарних ідеалів, миру, прав людини та інших аспектів. Вони заохочують активну участь аудиторії, спонукаючи до діалогу та спільного розв'язання проблем.

Лауреати використовують різноманітні риторичні прийоми, такі як метафори, порівняння, аналогії та антитези, для посилення ефективності своїх аргументів [22]. Зважаючи на те, що аудиторія має різні рівні інтелектуального розвитку, лауреати стараються висловлюватися зрозуміло для всіх.

Лауреати можуть наголошувати на практичній користі чи особистій важливості своїх ідей для слухачів [37]. Ці методи сприяють створенню багатогранних та переконливих промов, які здатні впливати на аудиторію на емоційному та інтелектуальному рівні [36].

Мовленнєва стратегія лауреатів Нобелівської премії відіграє ключову роль у сприйнятті та впливі на аудиторію. Основні тактики, які вони використовують, включають:

1. Адаптація до аудиторії: Лауреати уважно враховують особливості своєї аудиторії, такі як рівень знань, інтереси та цінності, і пристосовують свою мовленнєву стратегію відповідно. Вони можуть користуватися спеціалізованою лексикою для наукової аудиторії чи простішою мовою для широкого читача.
2. Чітка структура та логічний хід: Виступи лауреатів мають чітку структуру та логічний хід, що допомагає аудиторії легше розуміти аргументи та ідеї.
3. Емоційний контакт: Лауреати стараються підтримувати емоційний контакт з аудиторією, використовуючи емоційно насичену мову, живі історії та метафори.
4. Переконливі аргументи: Вони надають переконливі аргументи та підтверджують їх доказами, науковими фактами та прикладами.

5. Віддзеркалення сучасності: Лауреати стараються віддзеркалити сучасні події, тренди та проблеми у своїх виступах, роблячи їх більш актуальними та сприйнятними для аудиторії.
6. Апеляція до загальних цінностей: Вони вказують на загальні цінності та ідеали, які об'єднують аудиторію навколо їхніх ідей та мети.
7. Стилiстичні засоби: Лауреати використовують різноманітні стилістичні засоби, такі як риторичні питання, метафори, антитези, для підсилення враження від своїх виступів [10].

Ці стратегії сприяють створенню мовленнєвих виступів, які не лише інформують, але й надихають та впливають на аудиторію, спонукаючи її до роздумів та дій. Щодо впливу мовної культури на структуру та зміст промов Нобелівських лауреатів, основні аспекти включають:

1. Лінгвістичні особливості: Мовна культура визначає граматичні, лексичні та синтаксичні особливості. Лауреати використовують вирази та структури, прийнятні для їхньої мовної культури [34].
2. Культурні концепти: Вони використовують культурні концепти, метафори та алегорії, які мають особливе значення в їхній мовній культурі, для підкреслення ідей та інтенцій.
3. Історичні асоціації: Лауреати можуть посилалися на історичні події, особистості чи символи, які мають особливе значення в їхній культурі, для створення зв'язку з аудиторією.

Вплив мовної культури на формування етичних та моральних стандартів проявляється у висловленні поглядів та цінностей нобелівських лауреатів, що відповідають їхній мовній культурі. У своїх виступах вони акцентують культурні аспекти, такі як традиції, обряди та вірування, які мають велике значення для їхньої спільноти.

Мовна експресія лауреатів піддана впливу мовної культури, що відображається у їхньому стилі та виразності виступів. Вони вдосконалено використовують стилістичні прийоми, що є характерними для їхньої мовної культури, для створення вражаючих промов.

Виступи нобелівських лауреатів, пронизані впливом мовної культури, надають їм унікальність та насиченість культурним значенням. Як представники своєї культури, вони використовують мову як інструмент для спілкування та вираження своїх ідей в контексті даної культури.

Лауреати Нобелівської премії вдаються до вдосконаленого використання мовних засобів у своїх промовах для вираження глибоких думок та ідей. У цьому контексті важливі аспекти використання мови для вираження ключових концепцій включають застосування метафор і аналогій з метою переведення складних чи абстрактних ідей у більш доступну форму. Це сприяє легшому уявленню та розумінню ідей аудиторією [33].

Використання риторичних питань лауреатами має за мету стимулювання думок та запитань у слухачів, сприяючи активізації роздумів та підтримці ключових тем [1]. Крім того, структура аргументації в їхніх виступах будується з уважним плануванням, щоб послідовно розкрити ідеї та аргументи.

Різноманітність мовленнєвих засобів, таких як алегорії, епітети, гіперболи та іронія, використовується нобелівськими лауреатами для підкреслення важливості та глибокого змісту своїх ідей.

Відтворення індивідуальності говорячого в промовах Нобелівських лауреатів підкреслюється за допомогою мовних засобів, які відображають особистий стиль та голос кожного лауреата і підкреслюють його авторську позицію та оригінальність. Інтонаційні, голосові та ритмічні ефекти використовуються для підсилення смислового навантаження та емоційного впливу промови.

Мовні засоби в промовах також використовуються для створення морального контексту та етичної перспективи, що підсилює значення думок та ідей лауреата. Ці мовні засоби сприяють збагаченню промов Нобелівських лауреатів та роблять їх більш змістовними, інтелектуально насиченими та емоційно виразними [35].

Варіативність у промовах Нобелівських лауреатів залежить від галузі, до якої вони відносяться, та власного індивідуального стилю. Літературні лауреати, науковці та медики формують свої виступи, відображаючи свою спеціалізацію та підходи до тем. Відмінності можуть включати використання різних мовленнєвих прийомів: літературні лауреати можуть більше вдаються до поетичних засобів, тоді як науковці можуть обирати логічні аргументи.

Кожна промова також може мати різну структуру в залежності від галузі. Наприклад, науковці можуть акцентувати логіку, тоді як літературні лауреати можуть звертатися до літературної форми та емоційного змісту. Емоційний стан промов може варіюватися від більш емоційно виразних до більш об'єктивних та наукових.

Крім того, аудиторія також впливає на спрямування промов. Медичні виступи можуть бути призначені для фахівців у галузі медицини, тоді як літературні лауреати можуть звертатися до широкої літературної громадськості.

Кожен лауреат має власний стиль та голос, які відображають його особистість та творчий підхід, роблячи кожну промову унікальною. Загальні відмінності та індивідуальні особливості виступів Нобелівських лауреатів роблять кожну промову унікальною та цікавою для аналізу та перекладу.

1.3 Перекладацькі особливості та аспекти промов Нобелівських лауреатів

Переклад промов Нобелівських лауреатів представляє собою важке та відповідальне завдання через високий рівень риторичної та мовної майстерності, якою вони відзначаються. Основні аспекти цього перекладу включають збереження ідей, концепцій та загального смислу, виразність риторичних елементів, а також передачу стилю та голосу автора промови.

Один із ключових елементів успішного перекладу — це точне відтворення ідей, які лауреат намагається висловити, на іншій мові. Перекладач повинен зберігати при цьому природність виразу та враховувати риторичну виразність оригіналу. Додатково, він повинен враховувати стиль та голос автора, передаючи їх у перекладі.

Оскільки промови Нобелівських лауреатів можуть бути насичені емоціями, перекладач повинен вміло передавати ці емоції, зберігаючи їхню інтенсивність та вплив. Крім того, важливо враховувати особливості мови та культурного контексту цільової аудиторії, щоб переклад був зрозумілим та прийнятним для читачів або слухачів.

Сутність перекладу промов Нобелівських лауреатів полягає в балансі між точністю передачі смислу та виразністю риторичних елементів, а також врахуванням культурних, стилістичних та емоційних аспектів мовлення, щоб зберегти комунікативну ефективність промови.

Переклад риторичних промов Нобелівських лауреатів представляє виклики та особливості, які вимагають уважності та майстерності перекладача [7]. Основні аспекти цього завдання включають риторичну фігурність, де перекладач повинен знаходити еквівалентні фігури на цільовій мові або використовувати аналогічні засоби виразності. Ритм та виразність, забезпечені риторичними питаннями та висловленнями, також є важливими елементами, які потрібно враховувати.

Перекладач повинен ретельно вивчати стиль та голос автора промови та відтворювати їх у перекладі, зберігаючи індивідуальні особливості мовлення та стилю лауреата. Однак, щоб передати емоційну інтонацію риторичної промови, перекладач повинен виявити чутливість та вміло використовувати мовні засоби.

Аргументація та логіка в риторичних промовах часто є переконливими аспектами, які також має враховувати перекладач, зберігаючи ці аргументи та логічну послідовність [4].

Культурна адаптація є важливою у перекладі риторичних промов, оскільки вона визначає зрозумілість та відповідність мовлення цільовій аудиторії. Такий підхід дозволяє уникнути розбіжностей у сприйнятті та зберегти ефективність комунікації.

Переклад риторичних промов Нобелівських лауреатів вимагає від перекладача не лише глибокого розуміння мови, але й мистецтва виразного мовлення та вміння відтворити ефективну риторику автора. Такий підхід дозволяє зберегти інтегральність та ефективність промови при перекладі.

Вплив культурних різниць на переклад риторичних промов визначається кількома аспектами. Багато риторичних фігур та виразів можуть бути специфічними для культури мови-джерела, тому перекладач повинен знаходити адекватні еквіваленти на цільовій мові, щоб зберегти інтенсивність виразності [4]. Культурні символи та метафори можуть мати різне сприйняття в різних культурах, і перекладач повинен враховувати ці різниці, щоб уникнути неправильного сприйняття.

Врахування різниць у стилі мовлення, такому як формальність або неформальність, є ще одним аспектом, на який повинен звертати увагу перекладач. При відтворенні стилю автора у перекладі, врахування культурних очікувань аудиторії є важливим.

Етикет та вимоги до ввічливого мовлення можуть різнитися в різних культурах, тому перекладач повинен гарантувати відповідну ввічливість та етикет у перекладі. Політичні або соціокультурні виміри у промовах Нобелівських лауреатів можуть бути чутливими для аудиторії на інших культурних просторах, і перекладач повинен враховувати ці чутливості.

Повний успіх перекладу риторичних промов вимагає глибокого розуміння культурних концепцій та цінностей на обох мовах — джерелі та цільовій. Вплив культурних відмінностей стає суттєвим фактором для перекладу риторичних промов, і вміння перекладача враховувати ці аспекти визначає його професійну досвідченість.

Збереження структури та інтонації є ключовим завданням для ефективного перекладу риторичних промов. Важливо дотримуватися оригінальної структури промови, включаючи вступ, основну частину та висновок, для збереження логічної послідовності та побудови мовлення. Врахування інтонаційних відтінків та ритму оригіналу є також важливим, адже це допомагає передати емоційні аспекти промови.

Перекладач повинен враховувати використання риторичних фігур, таких як метафори та антитези, намагаючись максимально точно їх передати. Збереження емоційної інтонації є важливим для успішного перекладу, оскільки це впливає на емоційне сприйняття аудиторії.

Перекладач повинен вміло передавати ці емоції на цільову мову. Якщо оригінальна промова містить звукові ефекти, такі як асонанси або алітерації, перекладач повинен намагатися відтворити їхню звучність у перекладі [5]. Збереження структури та інтонації у перекладі риторичних промов допоможе зберегти ефективність та враження, які створює оригінальна промова, і зробити переклад більш вірогідним і зрозумілим для аудиторії цільової мови [8].

Важливим завданням при перекладі риторичних промов Нобелівських лауреатів є забезпечення адекватності та ефективності перекладу риторичних елементів. Декілька ключових аспектів цього завдання включають:

Відтворення риторичних елементів: Перекладач повинен забезпечити, щоб риторичні елементи, такі як фігури мови, інтонація та структура, були відтворені на цільовій мові, відповідно до оригіналу. Це вимагає вибору мовних засобів, які найкраще передадуть риторичні ефекти.

Ефективність і вплив на аудиторію: Перекладач повинен гарантувати, що переклад є ефективним і має той самий вплив на аудиторію, що і оригінальна промова. Це включає в себе виразне вираження ідей та вражень, а також підтримку аргументації, забезпечуючи таким чином ефективність перекладу [3].

Культурна чутливість: Перекладач повинен враховувати, як цільова аудиторія сприйматиме риторичні елементи перекладу. Важливо враховувати культурні особливості та стилістичні відмінності для забезпечення сприйняття тексту цільовою аудиторією.

Аналіз впливу на аудиторію: Перекладач повинен аналізувати, як риторичні елементи в оригінальній промові впливають на аудиторію та як цей вплив можна передати в перекладі. Це вимагає пошуку мовних засобів, еквівалентних риторичним елементам на цільовій мові.

Забезпечення адекватності та ефективності перекладу риторичних елементів допомагає зберегти суть та враження, створені оригінальною промовою, роблячи переклад більш впізнаваним і впливовим для аудиторії цільової мови.

Важливим завданням для перекладача є пошук мовних засобів, які відповідають риторичним елементам на цільовій мові, або спроба досягти аналогічного ефекту за допомогою інших мовних засобів. При цьому необхідно враховувати жанр та стиль оригінальної промови при виборі мовних засобів для передачі риторичних елементів [10].

Перекладач відіграє ключову роль у відтворенні стилю та голосу Нобелівського лауреата в перекладі його промови. Для цього:

1. Вивчення стилю та мовлення лауреата: Перекладач повинен детально вивчити стиль письма та мовлення конкретного лауреата, аналізуючи його інші роботи та джерела для виявлення унікальної мовної манери.
2. Відтворення індивідуального стилю та голосу: Перекладач повинен намагатися відтворити індивідуальний стиль та голос лауреата в перекладі, враховуючи його особливі мовні вирази, образи, метафори та інші стилістичні риси.
3. Адаптація до аудиторії: Стиль та голос лауреата можуть змінюватися залежно від жанру промови та її теми. Перекладач повинен адаптувати переклад до конкретних умов та контексту,

використовуючи мовні засоби, які відповідають сприйняттю та смакам цільової аудиторії.

4. Редагування для відповідності стилю та голосу: Після перекладу перекладач повинен провести ретельне редагування та коригування тексту, щоб забезпечити відповідність стилю та голосу лауреата [17].

Висновки до розділу 1

Дискурсологія відкриває можливість аналізувати тексти як частину комунікації, що дозволяє розглядати не лише слова та фрази, але й їх контекст. З іншого боку, риторика допомагає розкрити мовні засоби, які автори використовують для переконання та впливу на аудиторію. Ці поняття грають ключову роль у вивченні промов, допомагаючи розуміти, які мовні та комунікативні стратегії використовуються у таких текстах.

Аналіз показує, що дослідження дискурсології, риторики та перекладу цих складних текстів є важливим для глибшого розуміння промов Нобелівських лауреатів та їх перекладу. Вивчення специфіки дискурсу промов в контексті культурних та історичних аспектів дозволяє краще осмислити та визначити їхню роль у сучасному мовленні.

Історичний контекст визначає дискурс промов Нобелівських лауреатів, оскільки переможці висловлюють свої думки та ідеї у часи важливих подій і викликів для світу. Дискурс цих промов відображає історично обумовлені рефлексії суспільних перетворень.

Культурні аспекти також надають особливостей дискурсу промов. Кожна країна має свою культурну спадщину, яка відображається у мовленні лауреатів через використання образів, метафор та інших культурно зумовлених елементів.

Мовні засоби для висловлення глибоких думок та ідей вибираються лауреатами з урахуванням культурних особливостей, включаючи

використання спеціалізованої лексики та риторичних засобів, які підсилюють вплив слів на аудиторію.

Особливість перекладу промов Нобелівських лауреатів визначається, передусім, в необхідності точного відтворення стилістичних та голосових особливостей оригінального тексту. Кожен лауреат має свій унікальний стиль, який характеризується виразністю та індивідуальністю. Збереження цього стилю в перекладі виявляється однією з ключових задач для перекладача, оскільки ефективність промови частково залежить від її стилістичних рис.

Крім того, важливо відзначити, що переклад промов Нобелівських лауреатів передбачає точне відтворення риторичних прийомів, використаних автором. Метафори, антитези, повтори та інші риторичні засоби надають тексту виразності і підсилюють вплив слів на аудиторію. Таким чином, перекладач повинен вміло передавати ці риторичні прийоми так, щоб вони залишалися ефективними на цільовій мові.

Не менш важливим є завдання перекладу емоційного забарвлення промов. Багато промов Нобелівських лауреатів пронизані глибокими емоціями, які необхідно відтворити у перекладі. Емоційна інтонація, відтворення емоційних моментів та тону автора - все це важливо для збереження авторського стилю та голосу.

Усі ці завдання вимагають від перекладача великої відданості адекватності перекладу та збереженню унікальних рис авторського тексту. Тільки такий підхід дозволить достовірно передати цінність та значущість промов Нобелівських лауреатів у їхньому первозданному вигляді.

РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДАЧА ДИСКУРСИВНО–РИТОРИЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ У ПЕРЕКЛАДІ ПРОМОВ НОБЕЛІВСЬКИХ ЛАУРЕАТІВ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

2.1 Адаптація Перекладу в Текстах Промов Англомовних Нобелівських Лауреатів

Безумовно, виступи нобелівських лауреатів стосуються суттєвих та актуальних аспектів різних сфер людської діяльності, таких як наука, медицина, освіта, політика та соціальна сфера. Традиційно політичні діячі серед нобелівських лауреатів, враховуючи специфіку своєї роботи, часто обирають проблеми, що охоплюють кілька з перерахованих сфер. Вони, через свою діяльність, можуть безпосередньо чи опосередковано впливати на ці області.

У своїх виступах нобелівські лауреати вказують на актуальні проблеми, які потребують спільного вирішення на міжнародному рівні, та намагаються знайти відгук в серцях своєї аудиторії. Щоб бути почутими, зрозумілими та отримати підтримку, вони застосовують різноманітні інструменти впливу на аудиторію, серед яких важливе місце займає гумор. Гумор дозволяє не лише продемонструвати високий рівень інтелекту мовця, але й емоційно сприйняти складні формулювання, які легко залишаються в пам'яті аудиторії.

У контексті публічних виступів гумор виконує функцію ефективного інструмента для передачі прихованого змісту цільовій аудиторії. Використовуючи гумор, виступаючий може допомогти аудиторії розкрити суть його промови, навіть якщо ця суть була виражена імпліцитно – через прагматичний висновок, в якому сенс передається нетрадиційними засобами [41].

У сфері публічних виступів, кожна деталь є суттєвою, оскільки кожна сприяє досягненню конкретного комунікативного ефекту - налагодженню правильного та однозначного розуміння інформації, яку мовець передає своїй аудиторії. Сучасна лінгвістична прагматика визначає гумор як важливий

елемент в публічних промовах [1, с. 31; 2]. Це особливо стосується текстів промов нобелівських лауреатів у політичній сфері. Гумористичні вирази привертають увагу аудиторії, зменшуючи водночас рівень серйозності тону. Таким чином, виступаючи публічно, нобелівські лауреати інтегрують гумор як стратегічний інструмент для досягнення своїх цілей - враження та емоційного впливу на аудиторію.

В рамках даного дослідження дискурсивно-риторичних особливостей англomовних промов нобелівських лауреатів, особливий акцент був зроблений на вивченні гумору як елемента комунікації. Гумор трактується як сукупність слів та дій, що викликають сміх та розглядаються в контексті психологічних процесів, пов'язаних зі створенням та сприйняттям комічного [8]. В лінгвістичному плані гумор характеризується певним синтаксичним та лексичними особливостями. З точки зору лінгвопрагматики, гумор є формою мови, відмінною від загальних мовних правил та принципів, і використовується для створення та сприйняття комічного [12].

Згідно з теорією звільнення Фрейда, гумор у промовах нобелівських лауреатів відіграє роль інструмента для зняття напруги та вивільнення психічної енергії, яка накопичується в організмі людини [5, с. 182; 7, с. 171]. Таким чином, гумор стає важливою складовою стратегії комунікації нобелівських лауреатів, спрямованою на враження аудиторії та викликання необхідних емоцій [41].

Це є ключовим аспектом аналізу промов, оскільки він дозволяє зберегти інтерес аудиторії до основного змісту виступу та викликати емоційну відгук при сприйнятті мовних повідомлень. Позитивна емоційна реакція аудиторії на виступ свідчить про те, що вона співпереживає мовцю, а також про успішне встановлення психоемоційного контакту між ними.

Можна стверджувати, що навіть у виступах нобелівських лауреатів виникає стрес, і використання гумору у промовах служить інструментом самозаспокоєння для мовців. Це сприяє зменшенню тривоги та напруги, а також зміні їхнього емоційного стану на позитивний [9].

Гумор у виступах нобелівських лауреатів може сприяти зменшенню психологічної напруги між мовцем та аудиторією, не втрачаючи при цьому уваги до основного змісту промови. Таким чином, гумор має маніпулятивний ефект у рамках таких виступів.

Таким чином, у цьому пункті докладно розглядаються перекладацькі трансформації ефекту гумору в англомовних публічних виступах нобелівського лауреата премії миру 2009 року та сорок четвертого президента США, Барака Обама [29]. Гумор у промовах Обама, як і взагалі в публічних виступах політиків, служить репрезентацією національного менталітету та відображенням актуальної проблематики сучасного життя, демонструючи це на прикладі характерних мовних ситуацій.

Перекладацькі трансформації гумору важливі для вирішення ключового завдання – подолання культурних розбіжностей. Незнання певних особливостей культури може призвести до того, що перекладач вважатиме певні варіанти гумору "неадекватними" з культурного погляду або що їхню прийнятність обмежуватиме цензура [21].

Перекладацькі трансформації у текстах англомовних промов нобелівських лауреатів є результатом подолання труднощів перекладу, обумовлених розбіжністю культур між англомовним та україномовним суспільством. Ці трансформації є засобом перетворення мовних одиниць оригіналу на відповідні мовні одиниці перекладу, щоб забезпечити ефективну комунікацію [3, с. 102].

Взагалі ми поділяємо наукову точку зору на те, що перекладацька трансформація представляє собою творчий процес, що вимагає глибокого розуміння тексту мовою оригіналу та володіння засобами вираження мови перекладу [3, с. 103].

У дослідженні відсутній єдиний уніфікований підхід до класифікації перекладацьких трансформацій, і більшість вчених погоджується, що залежно від характеру одиниць мови оригіналу, трансформації можна класифікувати на стилістичні, морфологічні, синтаксичні, семантичні, лексичні, граматичні

та комплексні [3, с. 103]. В цьому пункті, відповідно до матеріалів дослідження, детально розглядаються останні три типи трансформацій.

Стилістичні перекладацькі трансформації здійснюються через зміну стилістичного забарвлення одиниці мови оригіналу. Морфологічна трансформація, у свою чергу, представлена заміною однієї частини мови на одну чи кілька інших частин мови перекладу. Зміст синтаксичної трансформації полягає в зміні синтаксичних функцій слів та словосполучень. Семантична трансформація відбувається на основі різних причинно-наслідкових зв'язків між структурними елементами мовних ситуацій, які перекладаються. Лексична трансформація є відхиленням від прямих словникових відповідників і виникає, переважно, через розбіжність у значеннях лексичних одиниць мов оригіналу та перекладу. Граматична трансформація, у свою чергу, передбачає перетворення структури речень відповідно до норм мови перекладу [3, с. 104].

Відомий вітчизняний перекладознавець Максимов С. Є. [4] класифікує перекладацькі трансформації на лексичні та семантичні, також розглядаючи генералізацію, диференціацію, конкретизацію, смисловий розвиток, антонімічний переклад, компенсацію та повну перестановку сегментів тексту. До граматичних трансформацій він включає зміну порядку слів та словосполучень, граматичні заміни, додавання та пропуски.

Аналіз промов нобелівського лауреата премії миру, Барака Обами, у контексті їхнього перекладу українською мовою в основному виявляє такі перекладацькі трансформації, як дослівний переклад, модуляція, транскодування, і, рідше, конкретизація, генералізація та диференціація значень. Нижче представлені приклади, які ілюструють вказані перекладацькі трансформації.

Оригінал	Переклад
“And every once in a while, we’d look up and the Republicans are standing up there, fanning themselves.”	"Час від часу ми піднімали голови, а республіканці стояли там і ледарили собі."
“I don’t know when Republicans decided they don’t believe in building roads and bridges.”	"Не знаю, коли республіканці вирішили, що вони не вірять у будівництво доріг і мостів."
“I visited a Chrysler plant in Detroit a few weeks back, and this was a plant that would have shut down had we not moved forward”.	"Кілька тижнів тому я відвідав завод Chrysler у Детройті, і це був завод, який би припинив роботу, якщо б ми не рухалися вперед."
“It is an honor to be here at my last – White House Correspondents’ Dinner.”	"Це велика честь бути тут на моєму останньому Вечері асоціації кореспондентів Білого дому."
“Let me tell you, you’re not the only ones.”	"Дозвольте мені сказати вам, що ви не єдині."
“And even when you complained about my long answers, I just want you to know that the only reason they were long was because you asked six-part questions.”	"І навіть коли ви скаржилися на мої довгі відповіді, я хочу, щоб ви знали, що їхньою причиною було лише те, що ви ставили не одне, а шість питань."
“They said this day would never come.”	"Вони говорили, що цей день ніколи не настане."

Приклади дослівного перекладу промови Барака Обама (складено на основі [15; 22; 26]).

Вищенаведені приклади свідчать, що дослівний переклад промов Барака Обама в основному використовується як перекладацька трансформація для точної передачі іронічного відтінку його формулювань українською мовою. Застосування модуляції, або логічного розвитку, гарантує заміну термінів

мови оригіналу термінологічними одиницями з мови перекладу за допомогою логічного відбору адекватних відповідників - виражень іншими словами з тим самим значенням [10]. Цей метод часто використовується для здійснення перекладацьких трансформацій у промовах Барака Обама, як це відображено в оброблених матеріалах дослідження.

Таблиця 1.2

Оригінал промови	Переклад
“Finnaly, we have this car pointing in the right direction... Suddenly we get thi tap on the shoulder. Who is it? It’s the Republicans. They say, “Excuse me, we’d like the keys back.”	"Нарешті, ми стали на правильний напрямоу... Раптом ми відчули поштовх у плече. Хто це? Це республіканці. Вони кажуть: 'Вибачте, нам хочеться повернути ключі назад.'"
“Let me start out by saying that I was sorely temped to wear a tan suit today – for my last press conference.”	"Дозвольте мені почати з того, що я серйозно думав над тим, щоб сьогодні надягнути бежевий костюм - на свою останню прес-конференції."
“... in front of the home fans when David Ross and Jon Lester turned to each other and said, “I love you, man. And he said, “I love you too.” It was sort of like and Obama-Biden momen.”	"... перед вболівальниками на домашньому стадіоні, коли Девід Росс і Джон Лестер обернулися один до одного і сказали: “Я тебе люблю, друже.” І він відповів: “Я теж тебе люблю.” Це було схоже на момент Обама та Байдена."
“He’s not really a fact guy, either.”	“Він не з тих, хто любитель фактологію.”
“He calls himself a business guy, which is true, but I have to say, I know plenty	"Він називає себе бізнесменом, що правда, але мені слід визнати, що я

of businessmen and women who've achieved remarkable success without leaving a trail of lawsuits, and unpaid workers and people feeling like they got cheated."	знаю чимало чоловіків та жінок у бізнесі, які досягли значного успіху, не залишаючи за собою шлейфа судових позовів, неоплаченої праці робочих і почуття обману у людей."
--	---

Приклади перекладу модуляцією промов Барака Обами (складено на основі [19; 22; 25]).

На підставі розгляду вищезазначених прикладів стає очевидним, що завдяки модуляції можна ефективно виражати наміри оригінальних гумористичних формулювань українською мовою. З урахуванням проаналізованих прикладів найпоширеніших видів перекладацьких трансформацій в промові нобелівського лауреата премії миру Барака Обами можна визначити, що маніпулятивний вплив гумору найбільш точно передається за допомогою дослівного перекладу.

У розглянутих промовах Барака Обами виявлено, що транскодування часто використовується як одна з перекладацьких трансформацій. Відповідні приклади наведені у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Оригінал промови	Переклад
"I receive this honor with deep gratitude and greatly humility."	"Я приймаю це визнання з глибокою вдячністю та великою покірливістю."
"The promotion of human right cannot be about exhortation alone."	"Просування прав людини не може обмежуватися лише закликами."
"I do not believe that we will have the will, the determination, the stadying power, to complete this word without something more."	"Я не вірю, що у нас вистачить волі, визначеності, стійкості, щоб завершити цю роботу без чогось більшого."

Приклади перекладу транскодуванням промов Барака Обами (складено на основі [22; 19; 29]).

За допомогою трансформацій при перекладі промов Барака Обами досягається конкретизація, що дозволяє точніше виражати терміни в певному контексті та уточнювати передачу відповідних реалій. Наприклад, у промові, виголошеній сорок четвертим президентом США, англійське слово "themselves" через конкретизацію українською мовою було передано як "власним життям" з метою наголошення на серйозності ризику та цінності людського життя.

Подібно до цього, промова Олександри Матвійчук під час церемонії вручення Нобелівської премії миру в Осло у 2022 році є об'єктом дослідження. Використання дискурсивно-риторичних засобів вдалося авторці привернути увагу до проблем України та закликати світ до підтримки та єдності. Український переклад вдало відтворює силу та значущість промови для української аудиторії, зберігаючи емоційність та тон голосу ведучої. Термінологію та вирази, використані в українському перекладі, точно відповідають контексту та інтенції оригіналу.

Також важливо відзначити успішне відтворення емоційності та стилю в українському перекладі промови "Time to take responsibility". Перекладач зберігав риторичні засоби оригіналу, такі як риторичні запитання, образна мова та епіфора, що допомогло зберегти ефективність виступу та виразність його послання. Емоційність та тон голосу ведучої також успішно передані в українському перекладі, що сприяє збереженню авторського підтексту та сутності промови.

2.2 Підходи та методи до перекладу промов Нобелівських лауреатів українською мовою

В аналізованому матеріалі дослідження було виявлено застосування тактик та стратегій перекладу виступів нобелівського лауреата премії миру 2009 року Барака Обами. Однією зі стратегій є критика дій інших. В якості лідера однієї з найвпливовіших та наймогутніших країн, Барак Обама вільно висловлював свою критику та навіть засуджував російську агресію в Україні, що чітко простежується в україномовному перекладі (приклади 10 на рис. 2.6). Ще однією стратегією є атака в рамках перекладацької трансформації, яка використовується для надання критиці більшої гостроти [6, с. 34]. В прикладі 11 на рисунку 2.7 ця стратегія використовується навіть для демонстрації відсутності страху сорок четвертого президента США перед Росією та вираження підтримки Україні.

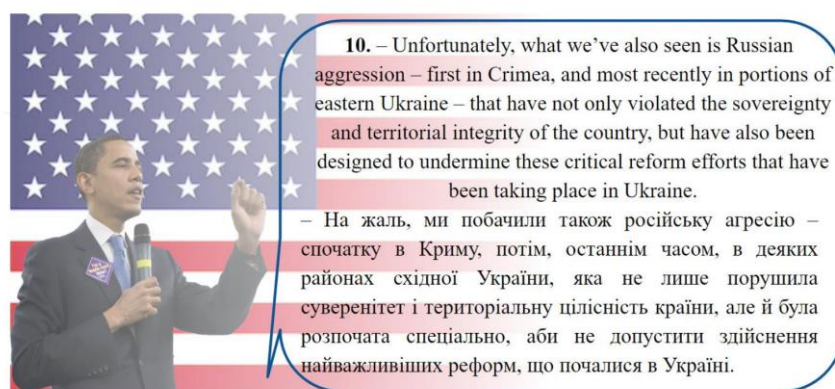
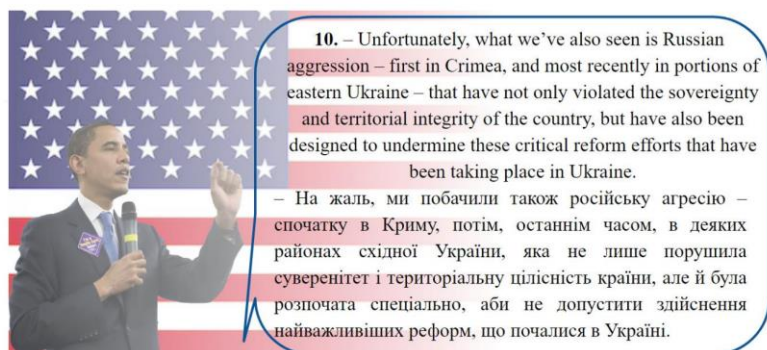

Рисунок 1.1

Приклад застосування стратегії критики в перекладі виступу Барак Обами [22; 26]

Як впливає з цього прикладу, стратегія атаки проявляється у висловленні політичної позиції щодо введення найжорстокіших санкцій проти Росії та утвердженні, що країну-агресора чекає інша відплата за будь-які військові дії на території України.

Рисунок 1.2. Приклад застосування стратегії атаки в перекладі виступу

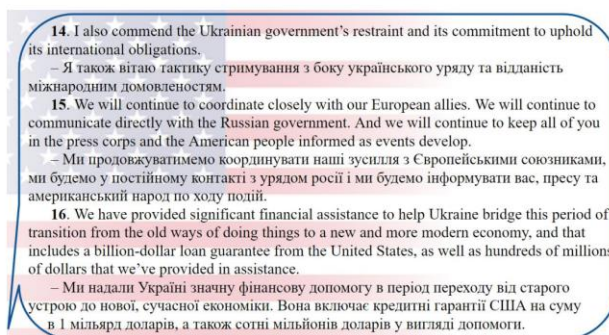
Рисунок 1.2

Приклад застосування стратегії критики в перекладі виступу Барак Обама [22; 26].

Агітаційна стратегія, яку використовують спікери під час публічних виступів, спрямована на вплив на свідомість, політичні переконання та суспільну активність аудиторії. Реалізація цієї стратегії здійснюється за допомогою таких тактик, як заклик до позитивних дій, пряме спонукання, застереження, обіцянки, висловлення оцінок, вказівки, запрошення, протиставлення, апелювання до авторитету або моральних цінностей тощо [7, с. 42].

У розглянутому виступі нобелівського лауреата Барака Обама найчастіше використовувалися тактики, що закликають до позитивних дій (приклад 12 на рис. 1.2) та надання обіцянок (приклад 13 на рис. 1.2). Перша тактика, як видно з наведеного прикладу, передбачає вирішення конфліктів шляхом мирного узгодження та спільних зусиль. Друга тактика, зокрема використання модального дієслова "will" у поєднанні з інфінітивом для утворення простого майбутнього часу, є типовою для американського політичного дискурсу. Для підсилення враження від застосування тактики обіцянки Барак Обама використав конструкцію "in affirming that...".

Крім вище зазначених елементів україномовний переклад виступу Барака Обама включає стратегію схвалення дій, яка базується на позитивній оцінці досягнутого. Уривок з промови політика, який ілюструє цю стратегію, представлений прикладом 14 на рисунку 1.3 в оригінальному англійському варіанті промови.

Рисунок 1.3

Рисунок 1.3. Приклади використання стратегії схвалення дій, вираження підтримки та тактики контрастивного аналізу в перекладі промови Барака Обама [22; 19; 26; 27] показує, що застосування стратегії схвалення дій Барак Обамою спрямоване на висловлення схвалення та гордості щодо дій українців, спонукання до подальших спільних заходів. Реалізація стратегії висловлення підтримки полягає в переконанні мовцем аудиторії у необхідності надання конкретної допомоги (див. приклад 15 на рис. 1.3).

Застосована Барак Обамою тактика контрастивного аналізу базується на використанні прийому зіставлення подій, фактів, результатів та прогнозів, які вважаються аудиторією переконливими аргументами. У розглянутому виступі президента-лауреата нобелівської премії миру він в основному порівнює факти, цифри та статистичні дані (див. приклад 16 на рис. 1.3). Крім того, у промові [28] сорок четвертий президент США використав стратегію

ввічливості, вживаючи лексичні одиниці в межах загальноприйнятих соціальних норм ввічливості з метою викликати позитивну реакцію на свої слова.

Загалом стратегія ввічливості виявляється через такі тактики [7, с. 46]:

1. висловлення поваги;
2. висловлення побажань;
3. використання імпліцитних мовленнєвих актів (із застосуванням непрямой іллокуції);
4. подяки;
5. ритуалізація імперативу (перетворення імперативних висловлювань у ввічливу прохальну форму).

У розглянутому виступі Барака Обама використано тактику висловлення поваги. Цю тактику ілюструє приклад 17 на рисунку 1.4. У джерельній базі також присутні стереотипні словосполучення та фрази, які чітко сприймаються при передачі інформації, і це підтверджено прикладами, представленими на рисунку 1.4.

Ілюстративним прикладом використання тактики висловлення побажань є фрагмент 18, представлений на рисунку 1.4, з промови [28] Барака Обама.

17. – Well, it is a great pleasure to welcome President Poroshenko to the Oval Office.
– Мені дуже приємно приймати президента Порошенка тут, в Овальному кабінеті.

Стереотипні словосполученнями та клішовані фрази:

- “it is a great pleasure to...”;
- “in making sure that...”;
- “and so let me just say that...”;
- “I have great confidence that...”;
- “...are deeply concerned”;
- “speak a little bit more about...”;
- “it’s easy for me to say...”;
- “getting it right, is within your grasp”;
- “and I say...”;
- “we stand with you”;
- “we stand ready to...”

18. – We wish you not only luck, but you know that you also have our strong commitment and friendship.
– Ми бажаємо вам успіху, і ви можете бути впевнені в нашій підтримці та дружбі.

Рисунок 1.4

Прикладами застосування тактики висловлення поваги та побажань в перекладі промови Барака Обами, а також поширених фраз [28], є тактика аналіз-плюс. В контексті виступу [29] сорок четвертого президента США ця тактика використовується для вираження його підтримки лідерської позиції США у підтримці України в конфлікті з Росією (див. приклад 19 на рисунку 1.5).

тактика аналіз
плюс
тактика
саморепрезентації

19. **I am very proud that** the United States has led the international community and our European partners **in making sure that there is a cost to Russia for its aggression in Ukraine.**

– Я пишаюся тим, що Сполучені Штати повели за собою міжнародну спільноту і наших європейських партнерів, змусивши росію дорого заплатити за агресію проти України.

Приклади саморепрезентації:

- “I told personally”;
- “I think”;
- “I am very proud that”;
- “I’m pleased that”;
- “I want to command”;
- “And so let me just say that”;
- “I have great confidence that”;
- “I do not underestimate”;
- “And I have an opinion, and I speak for the President of the United States, and he shares the same opinion”;
- “I want you to know that”

Рисунок 1.5

Приклади використання тактики аналіз-плюс та саморепрезентації в україномовному перекладі промови Барака Обами з властивими мовними кліше [29] подані у прикладі 19 на рисунку 1.5. У цьому прикладі тактика аналіз-плюс використовується для обґрунтування підтримки лідерської позиції США щодо українського народу у конфлікті з Росією. Крім того, мовець застосовує тактику саморепрезентації для надання впевненості та серйозності своїм намірам підтримувати український народ. У цьому контексті використано стверджувальні мовні кліше, що виражаються від імені оратора.

Специфічну увагу в промові [29] Барака Обами приділено тактиці підкреслення досягнень та надання інформації (див. приклад 20, рис. 1.6), а також тактиці вживання застережень (див. приклад 21, рис. 1.6). Остання тактика використовується нобелівським лауреатом премії миру для забезпечення захисту та запобігання небажаним подіям. Аналіз стратегій і тактик у промовах Барака Обами свідчить про їх успішну реалізацію через багатий зміст мовлення політика.

20. – Throughout this crisis, we have been very clear about one fundamental principle: The Ukrainian people deserve the opportunity to determine their own future.
 – Протягом цієї кризи Сполучені Штати абсолютно чітко стояли на позиціях відстоювання одного принципу
 – українці мають право визначати своє власне майбутнє.

21. – I also spoke several days ago with President Putin, and my administration has been in daily communication with Russian officials, and we've made clear that they can be part of an international community's effort to support the stability and success of a united Ukraine going forward, which is not only in the interest of the people of Ukraine and the international community...
 – Я також розмовляв декілька днів тому з президентом путіним, і моя адміністрація перебуває у щоденному зв'язку з офіційними особами росії. Ми дали їм чітко зрозуміти, що вони можуть бути частиною зусиль міжнародної спільноти у підтримці стабільної і суверенної України, що є в інтересах не лише України та міжнародної спільноти...

Рисунок 1.6

Оригінальні промови та їх україномовні переклади відрізняються виразністю, лаконічністю та насиченістю ідеями. В них представлено ключову інформацію щодо тем виступів та власне ставлення до цих тем. Відображено різні точки зору на обговорювані теми з метою досягнення поставлених цілей виступу. Здійснена аргументація власного ставлення до обговорюваних тем, спрямована на переконання слухачів та забезпечення довіри на міждержавному рівні.

Переважно в усіх використаних тактиках спікера була застосована інверсія в реченнях, щоб надати ідейну насиченість та підвищити виразність викладеного матеріалу та досягти певної прагматичності.

Використання різноманітних лінгвістичних засобів у стратегіях та тактиках виступів Барака Обами є ефективним для висвітлення перспектив та орієнтації на майбутній результат обговорюваних подій.

Висновки до розділу 2

Присутність гумору у виступах нобелівських лауреатів може розслабити психологічну напругу між мовцем та аудиторією, зберігаючи при цьому концентрацію слухачів на ключовому змісті промови. Гумор в межах таких виступів відіграє маніпулятивну роль, а також відображає національний менталітет і важливі для країни чи світу проблеми.

Перекладацькі трансформації гумористичних елементів в промовах нобелівського лауреата миру Барака Обама включають передачу контексту з однієї культури та мови в іншу, що може становити виклик для перекладача. У цьому контексті важливо зберегти почуття мови оригіналу, зокрема його дотепність та основи гумору. Перекладач повинен також передати додаткові аспекти оригінальної промови, які відповідають культурі мови, на яку здійснюється переклад, і забезпечити зрозуміння перекладених жартів аудиторією мовця.

Переклад гумористичних елементів потребує не тільки передачі основного змісту повідомлення, а й створення відповідної атмосфери виступу. Висока якість перекладу досягається за рахунок адекватності та еквівалентності, враховуючи мовні та позамовні фактори. Важливо не тільки передати сам жарт, але й відтворити його емоційне забарвлення, культурні особливості мовця, інтенцію та контекст вживання висловлення. В зазначених прикладах перекладу промови Барака Обама гумористичний ефект маніпулятивної впливової стратегії передається переважно дослівним перекладом. Перекладацькі трансформації відводять особливу увагу як до значення слів, так і до контексту, в якому вони вживаються мовцем.

У текстах англомовних промов Нобелівських лауреатів, перекладацькі трансформації є результатом подолання труднощів перекладу на українську мову, особливо обумовлених розбіжністю культур. Це є специфічним видом міжмовного перефразування, відмінним від трансформацій в межах однієї мовної системи.

Перекладачі часто стикаються з викликами при перекладі комічних формулювань, оскільки можуть виникати одиниці безеквівалентної лексики або неперекладні вирази, для яких немає відповідників в мові перекладу. Це може вимагати використання різних перекладацьких трансформацій.

В аналізованих промовах Барака Обама перекладацькі трансформації, такі як дослівний переклад, модуляція, транскодування, рідше – конкретизація, генералізація, диференціація значень, використовуються для забезпечення точного відтворення іронічного забарвлення та контексту оригіналу. Дослівний переклад здебільшого використовується для передачі іронічного забарвлення, забезпечуючи адекватну передачу маніпулятивного впливу гумору з оригінального виступу. Модуляція використовується для заміни термінів адекватними відповідниками українською мовою з метою збереження інтенцій гумористичного формулювання та орієнтації на традиції обох мов.

Завдяки конкретизації в перекладі аналізованих промов, перекладачеві вдалося підібрати найточніший та конкретизований термін в певному контексті, щоб уточнити передачу контексту, замінюючи англійські лексеми більш конкретизованими українськими відповідниками.

Генералізація в аналізованому матеріалі дослідження передбачала заміну конкретних англійських лексичних одиниць, включаючи терміни, узагальненими українськими.

Використання диференціації при перекладацьких трансформаціях передбачало заміну значень вихідних лексем українськими термінами-відповідниками, враховуючи конкретний контекст.

Комплексні перекладацькі трансформації дозволили перекладачеві ефективно поєднати лексичні, граматичні та лексико-граматичні аспекти для створення адекватного комплексного перекладу. Антонімічний переклад на українську мову використовувався для передачі оригінального англійського змісту промови шляхом заміни стверджувальної форми на заперечну.

Компенсація використовувалася для передачі насиченості конкретної якості лексеми в україномовному варіанті виступу.

Займенниковий повтор в україномовному перекладі використовувався для повторної вказівки на об'єкт, що вже згадувався, замінюючи його ім'я відповідним займенником чи конкретною назвою.

Лексичне розгортання передбачало передачу англomовних слів словосполученнями без суттєвих змін у значенні для збереження оригінального смислу.

Стилістична нейтралізація в перекладі вимагала прибирання експресивності, емоційності та образності, тоді як стилістична спеціалізація, навпаки, вводила в український варіант відтінки, характерні для стилістичного специфічного контексту.

Шляхом застосування комбінованої реномінації через транскрипцію або калькування разом з описовою перифразою перекладачеві вдалося досягти максимального рівня передачі семантики оригінального тексту.

Вважаємо, що для створення адекватного та коректного перекладу необхідно використовувати різноманітні перекладацькі трансформації і комбінувати їх для покращення результатів передачі промов мовою перекладу.

З огляду на специфіку аналізованих стратегій і тактик, ми вважаємо їх цілісним комплексом, оскільки всі вони, відповідно до контексту обговорюваної теми виступу, спрямовані на досягнення політичних цілей мовця.

Застосовані Бараком Обамою та перекладачем когнітивно-мовленнєві стратегії і тактики характеризують їх як мовні особистості, здатні детально аналізувати складну геополітичну ситуацію у світі, взагалі і вою між Україною та Росією зокрема, інформувати про способи розв'язання проблем та подальші шляхи розвитку.

В аналізованих промовах нобелівського лауреата премії миру були використані різні тактики та стратегії перекладу, такі як критика та схвалення дій, атаки та висловлення підтримки, агітаційна, ввічливості. Також

прослідковано тактики перекладу, які включають контрастивний аналіз та аналіз-плюс, висловлення поваги, побажань та застережень, а також саморепрезентацію. В більшості випадків мовцем застосована інверсія в реченнях для надання ідейного змісту та більшої виразності висловлюваного і досягнення певної прагматики.

РОЗДІЛ 3 МЕТОДИЧНА СТРАТЕГІЯ: ТЕХНІКИ ТА ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ

Основні принципи методики викладання як науки

Викладання є складним процесом, і його ефективність залежить від декількох основних принципів методики. Основні принципи методики викладання як науки включають:

1. **Індивідуалізація навчання:** Студенти мають різний темп навчання, рівень підготовки та стиль сприйняття інформації. Ефективний викладач повинен враховувати ці різниці та намагатися створити навчальні матеріали та завдання, які враховують індивідуальні потреби кожного студента.

2. **Активна участь студентів:** Сучасні методики викладання сприяють залученню студентів до активної участі у навчальному процесі. Це може включати в себе взаємодію, обговорення, проекти та інші форми активного навчання, що сприяють засвоєнню матеріалу.

3. **Застосування різноманітних методів та технологій:** Використання різноманітних методів навчання та сучасних технологій може поліпшити ефективність викладання. Це може включати в себе використання інтерактивних технологій, віртуальних лабораторій, відеоуроків та інших інноваційних підходів.

4. **Формування навичок критичного мислення та самостійності:** Метою викладання є не тільки передача знань, але й розвиток навичок критичного мислення, аналізу та самостійності. Студенти повинні навчатися самостійно вирішувати проблеми та застосовувати знання в практиці.

5. **Підтримка мотивації студентів:** Мотивація грає важливу роль у навчанні. Викладач повинен створювати стимули для навчання, демонструвати практичну цінність матеріалу, а також надихати та підтримувати студентів у їхньому навчальному процесі.

б. Оцінка та зворотний зв'язок: Система оцінювання повинна бути справедливою та об'єктивною. Зворотний зв'язок щодо успішності та можливість перегляду результатів допомагають студентам розуміти свої сильні та слабкі сторони, а також покращувати свої навички.

Ці принципи становлять основу ефективного викладання, але важливо також враховувати конкретний контекст, предмет та аудиторію для оптимальної реалізації методик викладання.

Методика викладання іноземних мов як наука досліджує всі взаємозв'язки, взаємовідносини та взаємозалежності суб'єктів та об'єктів процесу викладання та опанування мови в ході спільної взаємодії цих суб'єктів та об'єктів, що спрямована на отримання певних результатів навчання. Методичні дослідження проводяться з метою виявлення і розробки можливостей і засобів оптимізації та інтенсифікації навчального процесу для досягнення найкращих з можливих для певних умов результатів відповідно до цілей навчання, сформульованих, виходячи із соціального замовлення і тих можливостей, які надають його умови [4, с. 7].

Професійна компетентність викладача представляє собою сукупність професійно-педагогічних навичок, які забезпечують готовність випускника виконувати професійні завдання на конкретному рівні (відповідно до галузевих стандартів кваліфікації) та розвиватися в професійному плані. Рівень професійної компетентності викладача визначається ступенем сформованості його основних професійних навичок, пов'язаних з готовністю та здатністю досягати навчальних цілей у вищому навчальному закладі, враховуючи сучасні соціальні вимоги та реальні умови навчання [5, с. 38].

Дійсно, педагогічне спостереження є важливим інструментом для вивчення методики викладання, оскільки воно надає конкретний матеріал, який підтверджує хід природних педагогічних процесів. Однак у перевірці педагогічних явищ притаманний суб'єктивізм у тлумаченні інформації.

Отже, серед ключових вимог до методів педагогічного дослідження можна визначити:

1. Чіткість спостережень: Важливо, щоб спостереження були чіткими і докладними.
2. Постановка завдань та мети: Метод повинен чітко визначати завдання та мету дослідження.
3. Вибір об'єкта та предмета: Визначення об'єкта та предмета дослідження для отримання конкретних результатів.
4. Вибір педагогічної ситуації: Обрання відповідної педагогічної ситуації для аналізу.
5. Вибір способу педагогічного спостереження: Вибір методу, який найкраще відповідає поставленим завданням.
6. Визначення способів реєстрації спостережень: Визначення ефективних методів реєстрації отриманих даних.
7. Систематичність і різнобічність спостережень: Проведення систематичних та різнобічних спостережень.
8. Достатня для експерименту кількість фактів: Забезпечення достатньої кількості фактів для об'єктивної оцінки.
9. Своєчасність і правильність фіксації: Збір і фіксація даних вчасно та точно.
10. Дотримання об'єктивності: Забезпечення об'єктивності у процесі спостереження та аналізу.
11. Зрозумілість й логічність записів: Забезпечення зрозумілості та логічності у записах.
12. Ретельність в обробці матеріалу спостережень: Тщательна обробка отриманих даних.
13. Врахування впливів на перебіг явищ, що досліджуються: Врахування всіх можливих впливів на досліджувані явища.
14. Виявлення повторюваності в істотних факторах: Визначення повторюваності важливих факторів.

15. Неупередженість у тлумаченні матеріалу: Забезпечення неупередженості при тлумаченні матеріалу, оцінках та висновках, що впливають на педагогічне спостереження [6, с. 120].

У сучасному суспільстві, що переживає науково-технічний прогрес та перехід до інноваційного швидкого виробництва, освітні процеси набувають високого рівня динамізму та гнучкості. Це визначається необхідністю відповідати викликам сучасності та забезпечувати ефективний розвиток особистості в умовах швидко змінюючогося оточення.

Одним із ключових завдань освіти є організація ефективної навчальної діяльності для кожної особистості. Врахування індивідуальних особливостей кожного учня в навчальному процесі є надзвичайно важливим. Зважаючи на те, що кожна особистість має свої унікальні риси та потреби, адаптація освітнього підходу до цих особливостей сприяє ефективній реалізації освітніх завдань.

Такий підхід дозволяє не лише відповідати вимогам сучасного суспільства, а й сприяє розвитку та самовизначенню кожної особистості в освітньому процесі. Організація навчання з врахуванням індивідуальних особливостей стає фундаментальною у високодинамічному середовищі, де кожен учень може розвивати свій потенціал і відчувати себе успішною частиною освітнього процесу [7, с. 10].

Розділ 3.2 Вправи для покращення перекладацької компетентності у політичному перекладі

Вправи для покращення перекладацької компетентності у політичному перекладі можуть бути спрямовані на розвиток різноманітних навичок, таких як точність передачі інформації, вивчення термінології та контексту, а також уміння враховувати культурні відмінності.

Вправа: «Політичне протистояння»

Ця вправа спрямована на розвиток перекладацької компетентності у політичному контексті та збагачення словникового запасу з політичної термінології.

Підготовка:

Розробіть список ключових політичних тем та питань. Надайте студентам доступ до текстів і політичних виступів, які стосуються цих тем.

Парні команди:

Студентів можна поділити на пари, і кожній парі буде видається певна політична тема для обговорення.

Дебати:

Кожна пара отримує завдання підготувати дебати з певної теми. Вони повинні підготувати коротку промову, використовуючи політичну термінологію, а також виражаючи власні погляди.

Переклад:

Після того як кожна пара виступила зі своєю промовою на вибрану тему, студенти мають перекласти текст своєї промови на іншу мову, зберігаючи точність та стиль.

Обговорення:

Після перекладу студенти обговорюють свої вибори перекладу, виправлення та альтернативні варіанти. Важливо акцентувати увагу на специфіці політичного контексту та необхідності точності.

Ця вправа не лише покращує перекладацькі навички, але й розвиває аналітичне мислення, вміння працювати зі словниковим запасом у специфічному контексті та виражати думки на політичні теми.

Вправа: «Аналіз політичних інтерв'ю»

Ця вправа спрямована на розвиток навичок перекладу в умовах інтерв'ю, що є важливою складовою політичного перекладу.

Вибір інтерв'ю:

Оберіть аудіо- або відеозапис політичного інтерв'ю на рідній мові. Забезпечте студентам текстовий варіант інтерв'ю для подальшого перекладу.

Розбір та розуміння:

Студенти прослуховують або дивляться інтерв'ю та аналізують важливі моменти, ключові думки та вживану термінологію. Розуміння контексту є основною метою цього етапу.

Підготовка до перекладу:

Студенти обирають конкретний відрізок інтерв'ю для перекладу. Важливо вибирати уривок, який містить складні політичні терміни та ідіоми.

Індивідуальний переклад:

Кожен студент перекладає обраний фрагмент інтерв'ю на іншу мову, звертаючи увагу на точність, стиль та еквівалентність.

Парне читання та обговорення:

Студенти читають свої переклади в парах. Після цього відбувається обговорення вибору термінів, стилістичних рішень та ефективності передачі політичного контексту.

Колективна рефлексія:

Завершується вправа колективною рефлексією, під час якої обговорюються складнощі перекладу, можливі альтернативи та стратегії.

Ця вправа сприяє розвитку навичок активного слухання, точного вибору термінів та адаптації стилю мовлення в політичному вимірі.

Вправа: «Політичний коментар»

Ця вправа дозволяє студентам розвивати навички письмового перекладу та аналізу політичних коментарів.

Вибір політичного коментаря:

Виберіть короткий політичний коментар або аналітичну статтю на рідній мові. Забезпечте студентам текст для подальшого перекладу.

Читання та розуміння:

Студенти читають коментар або статтю, розуміють ключові ідеї та аналізують вживану політичну термінологію.

Переклад:

Студенти перекладають текст на іншу мову, зберігаючи точність та стиль оригіналу. Заохочуйте їх використовувати еквіваленти термінів, що вживаються в політичних дискусіях.

Порівняння перекладів:

Після завершення перекладу студенти обмінюються своїми версіями тексту та порівнюють їх. Обговорюють вибір термінів та та саме ефективність передачі суті тексту.

Обговорення аналізу:

Спрямуйте обговорення на аналіз аспектів політичного змісту, способів передачі аргументів та визначення ефективних перекладацьких стратегій.

Ця вправа сприяє розвитку навичок аналізу політичного мовлення, використання специфічної термінології та вдосконаленню письмового перекладу в політичному контексті.

Висновки до розділу 3

У зв'язку з високим динамізмом сучасного суспільства та переходом до інноваційного виробництва, важливо враховувати індивідуальні особливості студентів та створювати навчальні середовища, що сприяють їхньому ефективному розвитку. Відданість мотивації студентів, розуміння критичного мислення та виявлення повторюваності важливих факторів у методиках викладання стають важливими кроками для покращення якості освіти.

Зазначені принципи також підкреслюють необхідність врахування сучасних тенденцій та технологічних можливостей у процесі викладання. Використання інноваційних методів та активних форм участі сприяє створенню стимулюючого та зручного середовища для навчання.

Важливо визначити, що методика викладання як наука є динамічною та постійно розвивається, пристосовуючись до викликів і вимог сучасності. Забезпечуючи відповідь на потреби різноманітних студентів та використовуючи передові підходи, викладачі можуть досягти більш високого рівня ефективності та якості викладання.

Розгляд принципів методики викладання як науки також вказує на необхідність постійного вдосконалення та адаптації до змін в сучасному освітньому середовищі. Застосування інноваційних підходів, використання сучасних технологій та врахування індивідуальних особливостей студентів є необхідними елементами успішного викладання у 21 столітті.

Зазначені принципи відображають постійний пошук ефективних методів викладання, що дозволяють краще відповідати потребам різних груп студентів та забезпечувати їхній успішний розвиток. Розуміння та застосування цих принципів стає важливою передумовою для створення стимулюючого, позитивного та результативного навчального середовища.

Чіткість спостережень, активна участь студентів, використання різноманітних методів та технологій є ключовими елементами успішного викладання.

У підсумку, вивчення основних принципів методики викладання виявляється ключовим етапом формування якісного освітнього процесу. Ці принципи відображають потребу в гнучкому та інноваційному підході до навчання, спрямованому на розвиток індивідуальних здібностей кожного студента.

Організація чітких спостережень, врахування індивідуальних особливостей, систематичний аналіз та вдосконалення педагогічних методик є основою для створення ефективної навчальної атмосфери. Використання сучасних підходів та технологій відкриває нові можливості для стимулювання активності та інтересу студентів до навчання.

У сучасних умовах зростання науково-технічного прогресу, важливість вивчення та застосування принципів методики викладання набуває особливого значення, сприяючи підготовці компетентних та адаптованих до викликів суспільства випускників.

ВИСНОВКИ

В ході дослідження публічних виступів російських пропагандистів було встановлено, що вони вдаються до використання гумору як ефективного засобу зниження психологічної напруги між мовцями та аудиторією, при цьому не втрачаючи уваги аудиторії до ключового змісту своїх промов. Гумор, використаний у виступах, викликає маніпулятивний ефект на слухачів. Також за його допомогою вдається висвітлити національний менталітет мовця та актуальні проблеми сучасного життя, представлені через характерні мовні ситуації.

При перекладі гумористичного аспекту загалом та з урахуванням його маніпулятивного ефекту перекладачі враховують не лише мовні фактори, такі як вид гумору та способи його створення, але й позамовні аспекти, такі як обстановка та доречність. У магістерській роботі був проведений комплексний аналіз дискурсивних та риторичних особливостей промов російських пропагандистів, а також їх перекладів на українську мову.

Дослідження було розподілено на три розділи, кожен з яких фокусувався на конкретних аспектах вивчення проблеми. У першому розділі розглянуті теоретичні аспекти дискурсології та риторики як галузей лінгвістики, їх взаємозв'язки та важливість для вивчення та аналізу промов. Виділено ключові поняття та методи дослідження у цих галузях, які є необхідними для розуміння особливостей промов та їхнього перекладу.

У першому розділі розглянуті теоретичні аспекти дискурсології та риторики як галузей лінгвістики, їх взаємозв'язки та важливість для вивчення та аналізу промов. Виділено ключові поняття та методи дослідження у цих галузях, які є необхідними для розуміння особливостей промов та їхнього перекладу.

Другий розділ охоплював аналіз історичного контексту, тематичних аспектів, структури та організації промов, використання риторичних прийомів

та аргументації, апеляції до емоційної та інтелектуальної аудиторії, а також впливу мовної культури на промови. Дослідження вказало на різноманітність стилістичних рішень та риторичних засобів, використовуваних лауреатами у своїх виступах.

У третьому розділі розглянуто ключові аспекти організації навчального процесу:

1. Орієнтація на цілі та завдання: Визначення чітких цілей та завдань методичної стратегії є важливим етапом в педагогічному процесі. Це сприяє ефективній організації та виконанню завдань вчителем.

2. Використання різноманітних технік викладання: Аналіз та огляд різних технік викладання вказує на необхідність використання різноманітних педагогічних прийомів для забезпечення більш ефективного засвоєння матеріалу студентами.

3. Адаптація до різноманітності учнів: Особлива увага приділена важливості адаптації методичної стратегії до індивідуальних потреб та особливостей учнів. Це враховує різноманітність рівнів здібностей, стилів вивчення та індивідуальних особливостей учнів.

Третій розділ надає важливі вказівки та підходи для педагогічної діяльності, сприяючи створенню ефективного середовища для навчання та розвитку студентів.

Усіма аспектами дослідження промов російських пропагандистів ця магістерська робота акцентує на важливості розуміння риторичних та дискурсивних аспектів мовлення як ключових для вивчення та перекладу цих виступів. Робота не лише надає основні теоретичні знання, але й пропонує методичні підходи, які можуть послужити основою для подальших досліджень у галузі лінгвістики, перекладознавства та культурології. Аналіз промов Нобелівських лауреатів сприяє не лише розширенню наукового діалогу, але й глибшому розумінню мовленнєвої та культурної спадщини видатних постатей світової науки та літератури.

У контексті перекладу виокремлено ключові трансформації, такі як дослівний переклад, модуляція, транскодування, а також вказано на другорядні, такі як конкретизація, генералізація, диференціація значень. Досліджені також додаткові перекладацькі стратегії, які охоплюють антонімічний переклад, експлікацію, компенсацію, займенниковий повтор, лексичне згортання та розгортання, стилістичну нейтралізацію та комбіновану реномінацію. Ці трансформації утворюють комплексну перекладацьку стратегію, спрямовану на ефективне відтворення оригінального змісту в перекладі.

Список використаної літератури

1. Бацевич Ф. С. Прагматичні перформативи : спроба обґрунтування комунікативного статусу [Текст] / Ф.С. Бацевич // Мовознавство. - 2008. - № 1. - С. 31-36.
2. Лощенова І. Ф. Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу / І. Ф. Лощенова, В. В. Нікішина // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер. : Філологічні науки. - 2014. - Кн. 3. - С. 102-105.
3. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання: Навчальний посібник. / С. Є. Максимов – К.: Ленвіт, 2006. 157 с.
4. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі: підручник / О.Б. Тарнопольський, М.Р. Кабанова. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. – 256 с.
5. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
6. Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник /С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристочук. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 360 с.

7. Педагогічна спадщина А. Макаренка: історія та сучасність (до 130-ї річниці з дня народження А.С. Макаренка) : зб. матеріалів наук.-практ. студентсько-учнівської конференції, Київ, 6 березня 2018 р. – Київ : НУБіП України, 2017. – 52 с.

8. Черноватий Л. М., Карабан В. І., Ганічева Т. В., Ліпко І. П.
Переклад

англомовної громадсько-політичної літератури. Міжнародні конвенції у галузі прав людини: навчальний посібник / за редакцією Л. М. Черноватого і В. І. Карабана.. Вінниця: Нова Книга, 2006. 272 с.

9.

10. Павло Тичина. (1997). Літературна майстерність: Вибрані твори. Київ: Дніпро.

11. Андрій Білецький. (2010). Теорія та практика перекладу. Київ: Видавництво Либідь.

12. Галина Яценко. (2008). Теорія і практика перекладу: Навчальний посібник. Київ: Аконті.

13. Олена Загородня. (2005). Риторика: Навчальний посібник. Київ: Аконті.

14. Андрій Швиденко. (2013). Риторика: Курс лекцій. Київ: Видавництво "Центр навчальної літератури".

15. Ірина Дрогомирецька. (2007). Дискурсологія як наука про мовну дійсність: Підручник. Київ: Освіта.

16. Сергій Васильєв. (2011). Переклад і риторика. Київ: Видавництво "Критика".

17. Ганна Бублик. (2008). Дискурсологія: Вступ до науки про діалог. Київ: Видавництво КНУ імені Тараса Шевченка.

18. Людмила Масолова. (2005). Лінгвістика тексту і дискурсологія: Посібник. Київ: Освіта.

19. Олена Захарченко. (2016). Риторика і реклама: Навчальний посібник. Київ: Київський університет.

20. Віктор Карпенко. (2014). Перекладознавство: Навчальний посібник. Київ: Видавництво "Інтердрук".
21. Олена Калиніченко. (2011). Риторика: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Літера ЛТД.
22. Ольга Кононенко. (2009). Дискурсологія як лінгвістична наука: Підручник. Київ: Освіта.
23. Михайло Лукаш. (2017). Теорія перекладу: Підручник. Київ: Київський університет.
24. Олена Жовтобрюх. (2006). Мова і діалог в дискурсі. Київ: Видавництво КНУ імені Тараса Шевченка.
25. Юрій Шевчук. (2012). Риторика української думки. Київ: Видавництво "Дух і літера".
26. Ірина Горова. (2015). Дискурсологія як наукова дисципліна. Київ: Видавництво Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
27. Олександр Фельдман. (2018). Теорія перекладу і мова дипломатії. Київ: Видавництво "Інтердрук".
28. Олег Захарченко. (2010). Риторика сучасної державної служби. Київ: Видавництво "МАУП".
29. Володимир Кабанов. (2017). Дискурсологія: Навчальний посібник. Київ: Видавництво "Літера ЛТД".
30. Валентина Ткаченко. (2019). Риторика: Засоби впливу і спілкування. Київ: Видавництво "Центр учбової літератури".
31. Ігор Герасименко. (2016). Теорія перекладу і комунікація. Київ: Видавництво "Вікторія".
32. Ганна Дорогавцева. (2011). Дискурсологія: Засади та практика дослідження. Київ: Видавництво "Освіта".
33. Марія Слободяник. (2014). Риторика в інтернет-комунікаціях. Київ: Видавництво "Генеза".
34. Андрій Бондар. (2008). Перекладознавство: Вступ до

спеціальності. Київ: Видавництво "Міленіум".

35. Макович Х.Я., Вербицька Л.О., Капітан Н.О. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.

32. Fairclough, N. (2001). *Language and Power* (2nd ed.). Routledge.

33. van Dijk, T. A. (1997). *Discourse as social interaction*. Sage Publications.

34. Crystal, D. (2008). *A Dictionary of Linguistics and Phonetics* (6th ed.). Blackwell Publishing.

35. Aristotle. (1991). *On Rhetoric: A Theory of Civic Discourse*. Oxford University Press.

36. Kennedy, G. A. (1999). *Comparative Rhetoric: An Historical and Cross-Cultural Introduction*. Oxford University Press.

37. Baker, M. (2018). *In Other Words: A Coursebook on Translation* (3rd ed.). Routledge.

38. Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*. Prentice Hall.

39. Bassnett, S., & Lefevere, A. (1990). *Translation, History, and Culture*. Routledge.

40. Toury, G. (1995). *Descriptive Translation Studies and Beyond*. John Benjamins Publishing.

41. Tymoczko, M. (1999). *Translation in a Postcolonial Context: Early Irish Literature in English Translation*. St. Jerome Publishing.

42. Gentzler, E. (2001). *Contemporary Translation Theories* (2nd ed.). Routledge.

43. Venuti, L. (1995). *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. Routledge.

44. Nord, C. (2005). *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*

(2nd

ed.). John Benjamins Publishing.

45. Chesterman, A. (2001). *Memes of Translation: The Spread of Ideas in*

Translation Theory. John Benjamins Publishing.

46. Pym, A. (2014). Exploring Translation Theories (2nd ed.). Routledge

47. Jonson B. Every Man Out of His Humour. London : Manchester university press. 2002. 416 p.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

48. Етимологічний словник. URL:
<https://www.etymonline.com/word/prosody> (дата звернення 12.12.2023).

49. Литвин І. М. Перекладознавство. Науковий посібник. - Черкаси: Видавництво Ю. А. Чабаненк., 2013. - 288 с

50. Макович Х.Я., Вербицька Л.О., Капітан Н.О. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.

51. Gregory H. Public Speaking for College and Career. New York : McGrawHill, 2012. 432 p.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

52. Обама про Крим, Україну: Повний текст. URL:
<https://ukrainian.voanews.com/a/1861792.html> (дата звернення 10.12.2023).

53. (ONP) Abby Ohlheiser. Obama on the next president: 'It's anyone's guess who she will be'. Washingtonpost: Live Blog Post. April 30, 2016. URL:
https://www.washingtonpost.com/blogs/reliable-sourcelive/?post_type=liveblog_entry&p=773 (дата звернення 09.11.2023).

54. A Political Companion to Walt Whitman. Сполучені Штати Америки: University Press of Kentucky. 2011., p. 79. URL:
https://www.google.com.ua/books/edition/A_Political_Companion_to_Walt

_Whitman/sexFAKjmMYYC?hl=uk&gbpv=1&dq=obama+They+said+this+day+would+never+come.&pg=PA79&printsec=frontcover (15.12.2023).

55. Barack H. Obama – Nobel Lecture. NobelPrize.org. Nobel Prize Outreach AB 2023. Thu. 26 Oct 2023. URL: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2009/obama/lecture/> (дата звернення 17.11.2023).

56. Beth Novey. Can We Finally Stop Doing Things 'Backwards And In Heels'?. August 4, 2016. URL: <https://www.npr.org/2016/08/04/488213995/can-we-finally-stop-doingthings-backwards-and-in-heels> (дата звернення 18.12.2023).

57. David Rutz. POLITICS: Obama Compelled to Remind Germany of His Big 2008 Berlin Speech. April 25, 2016. URL: <https://freebeacon.com/politics/obama-compelled-remind-germany-berlinspeech> (дата звернення 17.11.2023).

58. ERICA GONZALES. President Obama Regrets Not Wearing His Tan Suit for His Last Press Conference. He blames Michelle. Harpersbazaar: 81 Culture – Features. JAN 18, 2017. URL: <https://www.harpersbazaar.com/culture/features/news/a20037/presidentobama-last-press-conference-suit> (дата звернення 17.12.2023).

59. Obama Casts Republicans as Slurpee Sippers. CBS NEWS. URL: <https://www.cbsnews.com/news/obama-castsrepublicans-as-slurpee-sippers> (дата звернення 12.12.2023).

60. Michael Tomasky. Obama and the bus, which was not a bus at all. Michael Tomasky's blog. Barack Obama. Thu 28 Oct 2010. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/michaeltomasky/2010/oct/28/barack-obama-fox-news-back-seat-of-car>. 22. (SA) Mulder M.P., Nijholt A. Humour

61. Mulder M.P., Nijholt A. Humour Research: State of Art. CTIT Technical Report Series. 2002. Vol. 02, No. 34. 24 p.

62. Obama, B. Public Papers of the Presidents of the United States: Barack Obama. Сполучені Штати Америки: Office of the Federal Register, National Archives and Records Administration. 2010., p. 1215.

63. Oyler, L., Mastromonaco, A. Who Thought This Was a Good Idea? And Other Questions You Should Have Answers to When You Work in the White House. Велика Британія: Little, Brown Book Group. 2017.

64. Obama thanks, "the best vice president anybody could ever hope for" Joe Biden. Nov 7, 2012. URL: <https://twitter.com/politico/status/266068342283067393> (дата звернення 27.11.2023).

65. Public Papers of the Presidents of the United States. Сполучені Штати Америки: Federal Register Division, National Archives and Records Service, General Services Administration. 2013.

66. Public Papers of the Presidents of the United States. Сполучені Штати Америки: Federal Register Division, National Archives and Records Service, General Services Administration. 2013., p. 1240.

67. Public Papers of the Presidents of the United States. Сполучені Штати Америки: Federal Register Division, National Archives and Records Service, General Services Administration. 2013., p. 1607.

68. Барак Обама отримав Нобелівську премію миру. URL: https://daily.rbc.ua/ukr/show/barak_obama_poluchil_nobelevskuyu_premiyu_mira_1255081338 (дата звернення 28.11.2023).

69. Remarks by the President Honoring the World Series Champion Chicago Cubs. The White House. Office of the Press Secretary. January 16, 2017. RL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2017/01/16/remarkspresident-honoring-world-series-champion-chicago-cubs> (дата звернення 17.11.2023).

70. Remarks by President Obama and Mrs. Obama in Town Hall with Youth of Northern Ireland. Belfast Waterfront Belfast, Northern Ireland. The White House. Office of the Press Secretary. June 17, 2013.

71. Sal Bono. Obama Slams Trump's View of America in Rousing DNC Speech. 28 July 2016. URL: RL: https://uk.sports.yahoo.com/news/obama-slams-trumpsviewamerica153600591.html?guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAACBsAOZVsykpkQfPTJXtVw8hgP1cfY

VAvXLUMdbKb2YY_TW7agfF_Ven6przNYCJ2d5mrLxZUUf4SY3ueQaMZ7Rces5nbBZTXi3iyGJJrmIThNXYp7ueVRtt42pK2Wp7c8kcdjd4MZYpBFRafgY45C25rHyhcPf4eebo4Z (дата зверення 26.11.2023).

72. The Obama Legacy TIMELINE: A week by week chronicle of the greatest American presidency. (n.p.): a company called W. 2021., p. 70. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/The_Obama_Legacy_TIMELINE/K0syEAAAQBAJ?hl=uk&gbpv=1&dq=obama+Let+me+tell+you,+you%E2%80%99re+not+the+only+ones&pg=PA70&printsec=frontcover (дата зверення 12.11.2023).

73. Here's the Full Transcript of President Obama's Speech at the White House Correspondents' Dinner. POLITICS WHITE HOUSE. MAY 1, 2016. URL: <https://time.com/4313618/white-house-correspondents-dinner2016-president-obama-jokes-transcript-full> (дата зверення 30.11.2023).

74. U.S. Embassy Kyiv. Remarks by President Obama in Address to the People of Europe. 25 April, 2016. URL: <https://ua.usembassy.gov/remarks-president-obama-address-people-europe> (дата зверення 27.11.2023).

SUMMARY

The master's thesis concentrates on analyzing the discursive and rhetorical components present in the speeches delivered by Russian propagandists, particularly when translated. It underscores the complexities involved in translating aspects related to realities and facts, especially those that might pose challenges for individuals from different countries, including Ukrainian speakers.

The theoretical framework of the research involves a thorough examination of speech structures, their functions, and their impact on the audience. The author explores linguistic factors influencing the formation of verbal constructs in political speeches. The study delves into the stages of the emergence of these expressions and their functions within the context of political communication, drawing on insights from various scholars.

The thesis also investigates translation strategies applied to Russian propagandists' speeches, utilizing translation techniques to ensure the adequacy of the translations. Additionally, it sheds light on the socio-cultural aspects involved in translating Russian propagandists' speeches.

The chosen research topic remains highly relevant, continually capturing the interest of scholars. Russian propagandists' speeches not only stand out as recurring highlights but also carry significant emotional weight for people.

Research Focus:

Object of research: Discursive and rhetorical elements in Russian propagandists' speeches.

Subject of the study: Specifics of structure, style, rhetorical techniques, intonation, and discourse in Russian propagandists' speeches.

Purpose of the study: To examine the rhetorical and discursive features of Russian propagandists' speeches and explore methods and techniques for translating them into Ukrainian to achieve the highest level of adequacy and effectiveness in translation.

The research extensively utilizes diverse sources, encompassing political speeches, theoretical references, and scientific articles related to Russian propagandists' speeches and the application of specific translation techniques. Employed research methods include stylistic and discursive analysis. A significant aspect of the study involves the analysis of sentences extracted from various propagandists' speeches, with a specific emphasis on those of prominent figures in Russian propaganda.

The research holds both theoretical and practical significance. Theoretical perspectives and views of scholars on the outlined issues form a crucial part of the study. In terms of practical value, the work substantiates theoretical foundations through sentence analysis, illustrating how the use of translation techniques, particularly transcoding, lexical-grammatical, and lexical-semantic transformations, influences the reproduction of speeches in the translated language.

The dissertation follows a structured format, comprising an introduction, three chapters, a list of references, illustrative material, conclusions, and an appendix containing the analyzed sentences from propagandists' speeches. The introduction defines the research problem and its significance, with each chapter divided into subsections.

The first section, theoretical, is divided into three subsections. The first subsection focuses on studying speeches as a linguistic phenomenon, the second delves into the challenges of translating propagandists' speeches, and the third explores translation nuances, including the use of transformation techniques.

The second section is analytical, while the third chapter provides a practical analysis of examples from prominent figures in Russian propaganda, concentrating on translation techniques impacting the transfer of meaning between the original and target languages.

The introduction of the master's dissertation sets the stage by defining the research problem and its significance in the context of analyzing the discursive and rhetorical components in the speeches of Russian propagandists. It highlights the relevance of the chosen topic, emphasizing how these speeches are not only

recurrent highlights but also carry significant emotional weight for individuals. The introduction aims to capture the reader's attention and provide a clear roadmap for the subsequent chapters.

Theoretical Framework: The theoretical framework is a critical section that lays the foundation for the research. Divided into three subsections, the first focuses on studying speeches as a linguistic phenomenon. It explores the unique linguistic features employed by Russian propagandists, considering their distinct communication style. The second subsection delves into the challenges of translating these speeches, acknowledging the complexities that arise when conveying the nuances of propaganda across languages. The third subsection explores translation nuances, emphasizing the use of transformation techniques such as transcoding, lexical-grammatical adjustments, and lexical-semantic transformations.

Research Focus: The research focus is outlined, detailing the object and subject of the study. The object of research is the discursive and rhetorical elements in Russian propagandists' speeches, while the subject encompasses the specifics of structure, style, rhetorical techniques, intonation, and discourse in these speeches. The purpose of the study is clearly articulated: to examine the rhetorical and discursive features and explore translation methods to ensure effectiveness and adequacy in Ukrainian translations.

Research Methods: The research extensively utilizes diverse sources, including political speeches, theoretical references, and scientific articles related to Russian propagandists' speeches. Employed research methods include stylistic and discursive analysis, providing a comprehensive understanding of the linguistic and communicative strategies used by propagandists. A significant aspect involves the analysis of sentences extracted from various speeches, particularly focusing on those of prominent figures in Russian propaganda.

Practical Significance: The dissertation highlights both theoretical and practical significance. Theoretical perspectives and views of scholars form a crucial part of the study, deepening the understanding of the issues at hand. In terms of practical value, the work substantiates theoretical foundations through sentence

analysis, illustrating how translation techniques influence the reproduction of speeches in the translated language. This section emphasizes the real-world applications of the research findings.

Dissertation Structure: The dissertation follows a structured format, comprising an introduction, three chapters, a list of references, illustrative material, conclusions, and an appendix containing analyzed sentences from propagandists' speeches. Each chapter is divided into subsections, ensuring a systematic and comprehensive exploration of the research problem.

Conclusion: The conclusion summarizes the key findings of the research, emphasizing the insights gained from the analysis of Russian propagandists' speeches. It restates the significance of the study and its contributions to the field, paving the way for potential future research directions.

This expanded text provides a more detailed overview of the master's thesis, outlining its key components and structure.

Chapter 2: Analytical Section: The second chapter serves as the analytical core of the thesis, focusing on the detailed examination of the discursive and rhetorical elements found in the speeches of Russian propagandists. Drawing on a wide array of sources, including speeches from notable figures in Russian propaganda, this chapter aims to dissect the linguistic nuances, stylistic choices, and persuasive strategies employed by propagandists. By employing a systematic analytical approach, the chapter seeks to unravel the intricate layers of communication within these speeches.

Subsections within this chapter may include:

1. **Stylistic Analysis:** This subsection delves into the stylistic features prevalent in Russian propagandists' speeches. It examines the use of language, tone, and rhetorical devices to create a persuasive and impactful communication style.
2. **Rhetorical Techniques:** Here, the focus is on dissecting specific rhetorical techniques employed by propagandists, such as appeals to emotion, rhetorical questions, and the use of symbolism. The analysis aims to unveil the persuasive power embedded in these rhetorical strategies.

3. **Intonation and Discourse Analysis:** This subsection explores the role of intonation in conveying meaning and emotion within speeches. Additionally, it delves into the broader discourse structure, uncovering patterns and recurring themes that contribute to the overall persuasive effect.

Chapter 3: Practical Analysis - Case Study of Barack Obama's Speeches:

The third chapter offers a practical application of the theoretical and analytical insights gained from the earlier sections. Focusing specifically on speeches delivered by Barack Obama, a prominent figure in political discourse, this chapter aims to illustrate the application of translation techniques and their impact on maintaining the integrity of the original message in Ukrainian translations.

Subsections within this chapter may include:

Selection and Analysis of Speech Segments: This subsection involves the careful selection of segments from Obama's speeches, emphasizing sentences with significant discursive and rhetorical elements. The chosen examples serve as the basis for the practical analysis.

Application of Translation Techniques: Building on the theoretical framework established earlier, this subsection applies various translation techniques, including transcoding and lexical-grammatical transformations, to the selected speech segments. The focus is on maintaining the persuasive and communicative impact in the translated version.

Evaluation of Translation Adequacy: The chapter concludes with an evaluation of the adequacy of the translated segments, considering how well the original discursive and rhetorical elements are preserved in the Ukrainian translations. This assessment contributes to refining and optimizing translation strategies for future use.

The conclusion synthesizes the key findings of the thesis, summarizing the theoretical insights, analytical discoveries, and practical applications. It reaffirms the importance of understanding and effectively translating discursive and rhetorical elements in the context of Russian propagandists' speeches, providing a comprehensive overview of the research's contributions to both theoretical

knowledge and practical applications. The conclusion also points towards potential avenues for future research in the dynamic field of political communication and translation studies.